

ASEMAKAAVA JA ASEMAKAAVAN MUUTOS KAUPUNGINOSAT:

2. Kotkansaari, 20. Mussalo, 21. Takakylä, 22. Etukylä ja 23. Hirssaari

23.9.2020 KOTKAN KAUPUNKI KAUPUNKISUUNNITTELU

Valmistelija: Jarkko Puro, kaavoitusarkkitehti, puh. 040 642 9010

MERITUULENTIEN PARANTAMINEN

KAAVASELOSTUSLUONNOS KAAVA Nro. 0119

SELOSTUKSEN SISÄLLYSLUETTELO

1. PERUSTIEDOT

Tunnistetiedot
Kaava-alueen sijainti
Kaavan tarkoitus
Kaavaprosessin vaiheet
Luettelo selostuksen liiteasiakirjoista
Luettelo muista kaavaa koskevista asiakirjoista, taustaselvityksistä
Lähteet

2. ASEMAKAAVAN SUUNNITTELU

Tarve ja tavoitteet

3. SELVITYS SUUNNITTELUALUEEN OLOISTA

Osa-alueet

4. SUUNNITTELUTILANNE

Maakuntakaava
Yleiskaava
Asemakaava

5. MUUT SUUNNITELMAT JA SELVITYKSET

6. VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Asemakaavan kuvaus
Osa-alueet
Vaikutukset Merituulentien alueen luonnonympäristöön
Merituulentien meluennuste
Tulva
Kotolahden ratapiha ja vaarallisten aineiden kuljetus
Maaperän pilaantuneisuus ja seveso-konsultaatiovyöhyke
Selvitys vesihuollosta

7. OSALLISTAMINEN JA VUOROVAIKUTUS

Osalliset
Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettelyt
Yleisötilaisuus 13.3.2019
Palaute osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta
Toinen yleisötilaisuus
Luonnosvaiheen lausunnot ja niiden vaikutukset kaavaluonnokseen
Ehdotusvaiheen lausunnot ja niiden vaikutukset kaavaehdotukseen

8. NIMISTÖ

9. ASEMAKAAVAN TOTEUTUS

LIITTEET

1. PERUSTIEDOT

Tunnistetiedot

Merituulentien parantaminen, asemakaava ja asemakaavan muutos, kaava nro 0119, koskee Kotkan kaupunginosia 2. Kotkansaari, 20. Mussalo, 21. Takakylä, 22. Etukylä ja 23. Hirssaari. Kaavan valmistelijana toimii kaavoitusarkkitehti Jarkko Puro, puh. 040 642 9010, jarkko.puro@kotka.fi. Kaava on tullut vireille 1.3.2019.

Kaava-alueen sijainti

Suunnittelualue sijaitsee Kotkansaarella, Hirssaareissa sekä Mussalonsaareissa sekä näitä saaria yhdistävien siltojen ja pengerteiden alueilla. Nauhamainen suunnittelualue alkaa lännessä Mussalossa sataman portilta itäisen päään ylettyessä Hovinsaarta ja Kotkansaarta yhdistävän Hyväntuulentien sillalle. Käytännössä asemakaavaa muutetaan tai laaditaan Merituulentien (maantie 355) alueella. Kaava-alueen rajausta tarkentuu työn edetessä.

Kaavan tarkoitus

Asemakaavan laatimisen sekä asemakaavamuutoksen lähtökohtana on mahdollistaa suunniteltu Merituulentien parantaminen sekä vähentää alueen voimakkaasti kasvaneen liikenteen haittavaikutuksia. Tieliikenteen kasvun aiheuttamien muutostarpeiden ohella selvitetään satamaan johtavan raideliikenteen kehittämistarpeita. Liikennealueiden kehittämisen lisäksi selvitetään Merituulentien lähiympäristössä olevia muita maankäytön muutostarpeita.

Kaavaprosessin vaiheet

Mussalon sataman maayhteyksien tilannetta on arvioitu useissa esiselvityksissä ja suunnitelmissa edeltäneinä vuosina. Oheisessa listauksessa Merituulentien alueen kehittämisen pääkohtia sekä kaavoitustyön arvioitu aikataulu:

2005	Merituulentien parantamisen toimenpideselvitys, (Kaakkois-Suomen Ely)
2013	HaminaKotkan sataman maaliikenneyhteydet, kehittämistoimenpide arviointi, (LiVi)
2014	HaminaKotkan sataman liikenneyhteydet, esiselvitys (Kaakkois-Suomen Ely)
19.11.2015	Yleisötilaisuus, Merituulentien parantamisen yleissuunnitelman esittely
Joulukuu 2016	Merituulentien parantamisen yleissuunnitelma, (Kaakkois-Suomen Ely)
2018	Yleissuunnitelman päivitys (Jämskätie) käynnistyy, (Kaakkois-Suomen Ely)
1.3.2019	Asemakaava ja asemakaavamuutos vireille
13.3.2019	Yleisötilaisuus, yleissuunnitelman muutoksen sekä kaavoitustyön esittely
26.3.2019	Viranomaisneuvottelu MRL 66§ ja 26§, Merituulentien parantaminen, Kaava 0119
2020	Kouvola–Kotka/Hamina-rataosuuden parantamissuunnitelma, (Väylä-virasto)
2020	Yleissuunnitelman päivitys, (Kaakkois-Suomen Ely)
29.9.2020	Asemakaava- ja asemakaavamuutosluonnos nähtäville
29.9.2020	Virtuaalisen esittelyaineiston julkaisu, yleissuunnitelman muutos / kaavoitustyö
Kevät 2021	Asemakaava- ja asemakaavamuutosehdotus nähtäville
2021	Asemakaava ja asemakaavamuutos lainvoimaisia

Luettelo selostuksen liiteasiakirjoista:

- Asemakaavakartta merkintöineen ja määräyksineen
- Asemakaavan perustiedot ja yhteenveto
- Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Luettelo muista kaavaa koskevista asiakirjoista ja taustaselvityksistä:

- Merituulentien parantamisen yleissuunnitelma, Kaakkois-Suomen Ely, Ramboll Oy, 2016
 - Merituulentien parantamisen yleissuunnitelman päivitys, Kaakkois-Suomen Ely, Ramboll Oy, 2020
 - Meluselvitys, nykytilanne sekä ennuste 2040, Ramboll Oy, 2016 / Päivitys 2020
 - Luontoselvitys, Kotkansiipi, 2016 / Päivitys (Kotolahden alue) 2020
 - VAK-ratapihat ja kaavoitus, Ympäristöministeriön raportteja 5, 2012
 - Kotkan Mussalon ja Kotolahden ratapihat, Turvallisuusselvitys, Liikennevirasto, 2018
 - Juurikorpi-Mussalo kasoisraideselvitys, Väylä-virasto / Proxion, 2020
 - Kouvola–Kotka/Hamina-rataosuuden parantamissuunnitelma, Väylä-virasto, 2020
 - Kotolahden ratapihan laajentamisen alustava tilavarausselvitys, Väylä-virasto / Proxion, 2020
 - Mussalon hiili- ja tiilimiilukartoitus, Kotkan kaupunki, 2000
 - Kulttuurihistorialliset kohteet -luettelo, Museovirasto
 - HaminaKotka Sataman tieliikenneyhteydet Kotkassa, Kaakkois-Suomen Ely, 2014
 - Kotkan kansallinen kaupunkipuisto, 2014
 - Tulvariskien hallintasuunnitelma, Kaakkois-Suomen Ely, 2015
- Lähteet:**
- VAK-ratapihat ja kaavoitus, Ympäristöministeriön raportteja 5, 2012
 - Merituulentien parantamisen yleissuunnitelma, Kaakkois-Suomen Ely, Ramboll Oy, 2016
 - Kotkan Mussalon ja Kotolahden ratapihat, Turvallisuusselvitys, Liikennevirasto, 2018
 - Kouvola–Kotka/Hamina-rataosuuden parantamissuunnitelma, Väylä-virasto, 2020

2. ASEMAKAAVAN SUUNNITTELU

Tarve ja tavoitteet

HaminaKotkan satama on Suomen suurin yleissatama, josta on säännölliset yhteydet kaikkiin merkittäviin eurooppalaisiin satamiin ja sitä kautta maailmalle. Sataman laajin yksikkö Mussalo kuuluu Euroopan unionin määrittelemän TEN-T-ydinverkon satamiin ja sillä on suuri merkitys Kymenlaakson elinkeinoelämälle ja aluekehitykselle. Tämä tekee suunnittelukohteena olevasta satamaan johtavasta Merituulentiestä valtakunnallisesti merkittävän yhteyden. Tämän yhteyden tulee mahdollistaa sataman toiminta- ja kasvuedellytykset valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja maakuntakaavan tavoitteiden mukaisesti. Kolme kilometriä pitkä Merituulentie on myös merkittävä seutuyhteys Mussalon sataman ja valtatie 15 (Hyväntuulentie) välillä. Lisäksi Merituulentielle on tärkeä tehtävä Kotkan paikallisliikenteessä Länsi-Kotkan alueiden sekä Kotkan keskustan välillä.

Mussalon sataman sekä sataman ympäristössä toimivien teollisuusalueiden liikenne on ollut voimakkaassa kasvussa viimeiset vuosikymmenet ja kasvun on ennustettu jatkuvan edelleen uusien hankkeiden myötä. Samaan aikaan ovat rakentuneet Mussalonsaaren ympäristössä olevat asuinalueet. Merituulentie toimii asuinalueiden sekä keskustan välisenä pääväylänä nykyisin noin 5500 kotkalaiselle. Nykyinen Merituulentie rakennettiin 1980-luvun puolivälissä yhdistämään Kotkansaarta sekä Mussalonsaarta. Tien rakentaminen oli myös edellytys satamatoiminnan siirtymiseksi Mussaloon. Vaikka olevaa tieyhteyttä on uudistettu monin paikoin, on sen mitoitus jäänyt auttamatta pieneksi, eikä syntyneitä ongelmia voida käytännössä enää korjata pelkästään olemassa olevaa tieverkkoa parantamalla.

Merituulentie on nykyisin yksiajoratainen kaksikaistainen tie, jossa sataman raskas liikenne ja paikallinen henkilöautoliikenne sekoittuvat aiheuttaen häiriöitä toisilleen. Vilkasliikenteisellä Merituulentielle kulkee arkipäivisin yli 10 000 ajoneuvoa vuorokaudessa. Raskaan liikenteen määrä on suuri, noin 2 000 rekkaa vuorokaudessa (16 – 36 % kokonaisliikennemäärästä). Suurin osa Merituulentien nykyisistä ongelmista johtuu tien soveltumattomuudesta sataman rekkaliikenteen suureen määrään. Rekkaliikenteen ennustettu kasvu heikentää jatkossa tilannetta entisestään. Tien liikenneturvallisuus on keskimääräistä seututietä huonompi. Vilkas jalankulku- ja pyöräilijäliikenne kokee olonsa turvattomaksi raskaan liikenteen läheisyydessä. Lisäksi liikenne aiheuttaa ihmiselle ja ympäristölle melu- ja päästöhaittoja, joita lisäävät raskaan liikenteen jarrutukset ja kiihdytykset.

Kuvateksti: Mussalon satama on Suomen suurin yleissatama. Sataman maaliikenneyhteydet eivät ole kasvaneet meriliikenteen kasvun mukana. Nyt maaliikenneyhteyksiä pyritään parantamaan rekkaliikenteen sekä rautatieliikenteen osalta. Edellytyksenä on Merituulentien asemakaavan päivittäminen.

Useiden esiselvitysten ja vaihtoehtotarkastelujen perusteella on 2016 valmistunut Ely-keskuksen toimesta laadittu Merituulentien parantamisen yleissuunnitelma (Ramboll Finland Oy / Trafix Oy). Yleissuunnitelman ratkaisun perustana on satamaliikenteen ja muun yhdyskunnan liikenteen erottaminen toisistaan. Tämä ratkaisu esittää kokonaan uutta väylää olevan Merituulentien yhteyteen. Uusi väylä yhdistäisi nykyisen Hyväntuulentien ja Mussalon sataman. Samalla Kotkansaarelle nykyisin päättyvä valtatie 15 käännettäisiin jatkumaan aina Mussalon satamaan saakka. Uusia risteysalueita on väylälle kaavailtu Kotkansaaren ja Mussalon sataman lisäksi Mussalontien risteykseen sekä Jämskängtien risteykseen.

TEN-T-status vaikuttaa myös satamaan johtavaan rataverkkoon. Väylä-virasto on 2020 laatimassa Kouvola–Kotka/Hamina-rataosuudelle parantamissuunnitelmaa. Hankekokonaisuus kattaa rataosuuden peruskorjauksen, akselipainon noston 25 tonniin, turvalaitteiden uusimisen, Kotkan Kotolahden ratapihan sekä Hovinsaaren ratapihan muutostarpeet sekä Kouvola–Kotka-välin linjaosuuden välityskykyä parantavat toimenpiteet. Toimenpiteiden myötä Merituulentien osuudella ratayhteys muuttuu kauttaaltaan vähintään kaksiraiteiseksi yhteydeksi. Norssaarensalmen ylitykseen rakennetaan suunnitelmien mukaan uudet sillat sekä kaksoisraiteelle, että uudelle valtatielle.

Yleissuunnitelman sekä radan parantamissuunnitelman mukaiset tiejärjestelyt edellyttävät voimassa olevan asemakaavatilanteen uudelleen tarkastelua. Osittain tarvitaan uutta asemakaavaa sekä osittain olevan kaavan muuttamista. Kaavaa muutetaan mm. siksi, että uusien suunnitelmien mukaiset liikennejärjestelyt eivät mahdu niille nykyisin varatuille alueille. Myös eri liikenne-, katu- ja rata-alueiden keskinäiset aluevaraukset muuttuvat suunnitelman toteutuessa. Kaavan laatimisen yhteydessä varmistetaan myös uuden tien sujuva ja turvallinen käyttäminen sekä liittyminen olevaan kaupunkirakentamiseen ja oleviin liikennejärjestelyihin. Lisäksi asemakaavalla tutkitaan Merituulentien ympäristössä olevien alueiden maankäytön muutostarpeita mm. risteysalueiden tuntumassa sekä Kotolahden ratapihan alueelle. Kaavaa laadittaessa on ensisijaisen tärkeää pyrkiä minimoimaan uuden tieyhteyden haittavaikutukset olevaan yhdyskuntaan, ympäristöön, maisemaan sekä ihmisten hyvinvointiin.

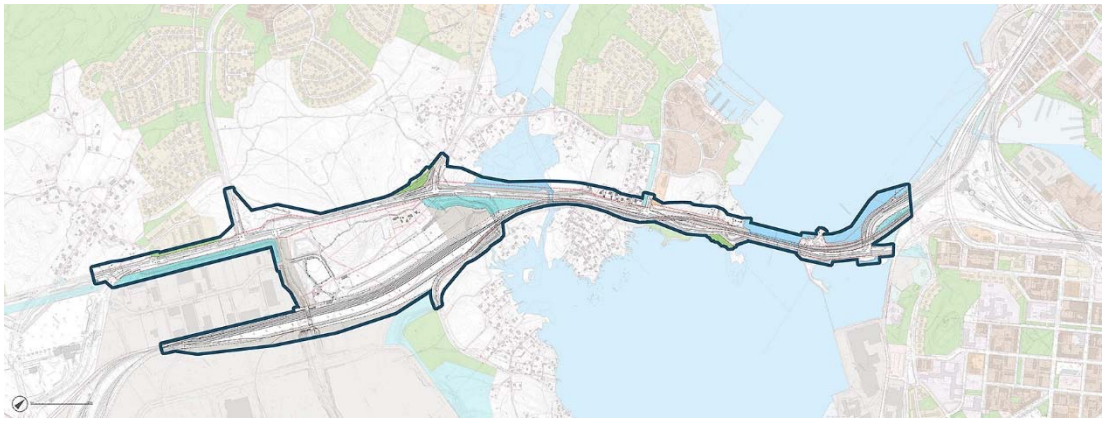

Kuvateksti: Norssalmen silta yhdistää Kotkansaarta ja Hirssaarta. Merituulentien sekoittuvat sataman raskasliikenne sekä paikallinen henkilöautoliikenne. Lisäksi samaa liikennekäytävää käyttävät satamaan kulkevat raskaat tavarajunat sekä alueen pyöräilijät ja jalankulkijat.

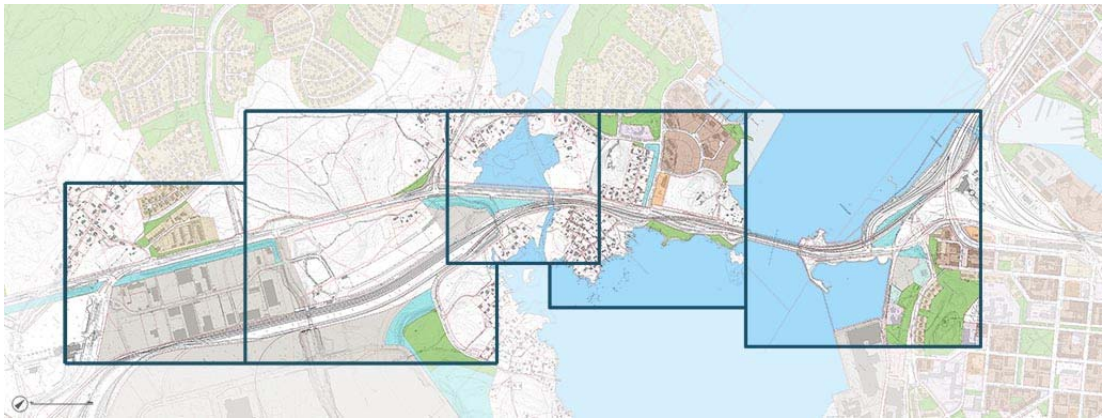
3. SELVITYS SUUNNITTELUALUEEN OLOISTA

Merituulentien asemakaava-alue on noin 80 ha suuruinen, lähes 4km pitkä alue Kotkan- ja Mussalon-saaren ympäristössä. Nauhamainen alue sijaitsee lähes kauttaaltaan meren ympäröimänä saarilla sekä merenlahtia ylittävillä silloilla ja penkereillä. Alueesta on asemakaavoitettu valtaosa. Voimassa olevissa kaavoissa alue on pääosin varattu tie- ja rautatieliikenteelle. Liikennealueita ympäröivät meren, merenrantojen sekä merenlahtikosteikkojen lisäksi metsäiset kalliot, sataman toimintaa tukevat teollisuusalueet, sekä myös asutut yhdyskunnan osat. Merituulentien liikennekäytävää on hyödynnetty myös kuntateknisten linjojen vedossa.

Seuraavassa osassa on esitelty kaava-alueen olosuhteita. Aluekokonaisuus on jaettu viiteen maantieteellisesti ja olosuhteiltaan erityyppiseen osa-alueeseen. Jokaisesta osa-alueesta on selvitetty luonnonolosuhteita, maisemankuvaa, rakennettua ympäristöä, alueella olevaa asutusta ja yhdyskuntaa sekä muita alueita leimaavia erityispiirteitä.

Kuvateksti: Merituulentien kaava-alueen rajaus. Osaan aluetta laaditaan uusi asemakaava ja osassa aluetta olevaa asemakaavaa muutetaan. Kaava-alueen rajaus saattaa tarkentua kaavatyön edetessä.

Kuvateksti: Merituulentien kaava-alue. Alue on jaettu viiteen osa-alueeseen. Osa-alueet esitellään matkana Kotkansaareltä Mussalon sataman portille, eli kartassa oikealta vasemmalle:

- Kotkansaari ja Norssaari
- Hirssaari ja Rytäniemi
- Madesalmi ja Tökkeri
- Etukylä, Pitkäkalliot ja Kotolahti
- Mussalon Takakylä

KOTKANSAARI JA NORSSAARI

Yleiskuvaus

Merituulentien asemakaava-alueen itäisimmässä päässä Kotkansaarella, sijaitsee kaupungin keskusta, Kotkan urbaanein ympäristö. Kaava-alue viistää Kotkansaaren läntisintä nurkkaa. Kaavoitettava alue toimii eri liikennemuotoja välittävänä solmukohtana, kaupungin keskustan, ympäröivien asuinalueiden, sekä satamien ja teollisuuslaitosten välillä.

Luonnonympäristö ja maisema

Kaava-alueesta suuri osa on pinnoitettua saarille ja täyttömaalle rakennettua liikenneympäristöä. Kivikkoisten rantojen kasvillisuus on suhteellisen vähäistä, eikä kaava-alueella ole havaittu erityisen arvokkaita luontoarvoja. Maisemallisesti Norssalmi on kuitenkin merkittävä ympäristö. Norssalmen sillalta avautuu laaja merimaisema etelään sekä Keisarinsatamanlahdelle pohjoiseen. Ihmisen kädenjälki näkyy maisemankuvassa ympäröivien saarten rannoilla. Rakentaminen rannoilla vaihtelee teollisuuslaitoksista pittoreskeihin kalastajakylämäisiin pientaloalueisiin. Norssalmessa silta ylittää myös Kotkan kansallisen kaupunkipuiston.

Kuvateksti: Kotkansaaren läntinen ranta. Merituulentien kaava-alue sijaitsee lähinnä kuvan vasemmassa alakulmassa. Alue on nykyisin yksi kaupungin vilkkaimmista liikenteellisistä solmukohtista. Saman alueen läpi kulkee valtaosa Kotkansaaren sekä Mussalonsaaren liikenteestä.

Rakennettu ympäristö ja yhdyskunta

Liikenteen ja kuntatekniikan vaatimia rakenteita lukuun ottamatta, ei kaavan itäisimmällä osa-alueella ole käytännössä muuta rakentamista. Välittömästi kaava-alueen ulkopuolella sijaitsee kuitenkin monimuotoinen ja vilkas yhdyskunta. Kaava-alueen pohjoispuolella sijaitseva Kivisalmi kytkee Kotkansaaren taajasti asuttuun Hovinsaareen. Paikan strategisesta merkityksestä kertovat kaava-alueen läheisyydessä sijaitsevat Ruotsinsalmen linnoituskaupungin aikaiset varustukset. Kotkansaaren läntisten rantojen taloudellisesta tärkeydestä kertovat kaava-aluetta ympäröivät teollisuuden ja satamatoiminnan jättämät jäljet, laiturirakenteet, ratapihan rakenteet sekä erilaisten teknisten laitteiden ja säiliöiden perustukset. Kotkansaaren läntisen ranta-alueen teollisuus juontaa juurensa 1900-luvun alkuun. Alueella on ollut satamatoiminnan lisäksi 1900-luvun aikana mm. elintarvike- ja kemianteollisuutta sekä meriteollisuutta. Nykyisinkin Kotkansaaren läntisellä rannalla, kaava-alueen eteläpuolella toimii useita yrityksiä ja tuotantolaitoksia.

Kotkansaaren läntisimmän nurkan liikenteellinen merkitys alkoi korostua 1970-luvulla, jolloin valtatie 15 eli ns. Hyväntuulentie valmistui. Lisää liikenteen kasvua toi satamatoiminnan siirtyminen Mussalonsaaren eteläisimpään kärkeen 1980-luvulla. Tämä muutos edellytti uusien tieyhteyksien, Merituulentien, sekä rautatien rakentamista Kotkansaareltä Mussaloon. Samassa yhteydessä rakennettiin Norssalmeen sillat autoliikenteelle sekä rautatielle. Siltojen pohjoispuolelle jää Keisarinsatama-niminen lahti, johon Kymijoen Langinkoskenhaara laskee vetensä. Lahtea rajaavat sillat rajoittavat vesiliikenteen kulukorkeutta Keisarinsataman alueelle. Merituulentien siltaa on hyödynnetty myös kuntateknisissä putkilinjoissa mm. maakaasu- sekä kaukolämpöputkistoissa. Lisäksi salmen pohjassa kulkee maakaasuputki sekä Mussalon jätevedenpuhdistamolle johtava siirtoviemäriputki.

Kotkansaaren länsipuolella oleva Norssaari on täyttöjen ja liikenne- ja rakentamisen kautta kasvanut Kotkansaareen kiinni. Norssaaren jyrkissä kallioissa on kalliohakkauksia 1800-1900 lukujen taitteesta. Hakkaukset ovat lähinnä venäjänkielisiä nimiä ja ne liittyvät Keisarinsatamaan, jossa Suomessa matkaillevan keisarin saattolaivasto oli redillä. Upseereilla oli tapana soudattaa itsensä maihin ja hakkauttaa nimikirjaimiaan silokallioon lähelle rantaviivaa. Museoviraston muinaisjäännösrekisterissä olevia hakkauksia on myös Norssalmen sillan länsipäässä Salakkaniemessä.

Kuvateksti: Vasemmalla Norssaaren kalliohakkauksia. Oikealla mopoilijat ylittämässä Mussalon sataman raideyhteyttä. Merituulentien yleissuunnitelma pyrkii vähentämään liikenneympäristön riskipaikkoja.

Kaava-alueen itäisimmän osa-alueen tulevaisuuden liikennehankkeita on nyt käynnissä olevan Vt15 uudistamisen sekä Mussalon ratayhteyden parantamisen lisäksi mm. Kotkansaaren sisääntulotien uudistaminen sekä Kotkansaaren läntinen rantatie.

HIRSSAARI JA RYTÄNIEMI

Yleiskuvaus

Hirssaari on taajaan asuttu saari Norssalmen sillan länsipäässä, Kotkansaaren ja Mussalonsaaren välissä. Hirssaaren rakennettiin sodan jälkeen rintamamiestaloalue, jonka ensimmäiset asukkaat olivat sodan johdosta kotinsa menettäneitä ulkosaarelaisia. Kulkuväylä saarelle oli Madesalmen pohjoispäässä oleva Hirssaaren ja Mussalon välinen vanha siltayhteys. Merituulentien sillan rakentaminen 1980-luvulla kytki saaren tiiviimmin Kotkan keskustaan. Samalla mahdollistui Hirssaaren intensiivisempi maankäyttö. Hirssaaren uudempi rakentamisvaihe käynnistyi Kotkan asuntomessujen 2002 myötä. Asuntomessualue sai ympärilleen runsaasti muutakin rakentamista sekä yhdyskuntaa. Kaava-alue lävistää Hirssaaren eteläisen osan koillis-lounais-suunnassa noin 100 metriä leveänä ja noin 700 metriä pitkänä liikennekäytävänä. Kaava-alue pitää sisällään liikennealueiden lisäksi Hirssaaren eteläistä rantaa sekä Hirssaaren asuinalueen eteläisimmän osan.

Kuvateksti: Merituulentien kaavan keskeisiä alueita. Kuvassa Merituulentie sekä risteuksen ylittävä rautatie jatkavat kohti lounasta, kohti Mussalon satamaa.

Luonnonympäristö ja maisema

Hirssaaren eteläisellä rannalla, kaava-alueella tai sen tuntumassa on maisemallisesti merkittävä Salakkaniemi sekä pientaloasumiseen painottunut Rytäniemi. Salakkaniemen rannassa, Merituulentien eteläpuolella on kapealla vyöhykkeellä pienialaisia kallioita, verkkovajoja sekä vanhaa rantamännikköä. Merituulentien pohjoispuolelta kaava-alue viistää metsäistä Salakankalliota. Hirssaareissa, kaava-alueella ei ole tunnistettu erityisen merkittäviä luontoarvoja.

Kuvateksti: Vasemmalla Rytäniemen kapeita kujia. Oikealla Salakkaniemi, Hirssaaren eteläinen ranta.

Kuvateksti: Merituulentien ja Hirssaarentien risteuksen tuntumassa sijaitsevia pientalokiinteistöjä. Risteuksen tuntumassa on myös Hirssaarelaisten lähipalvelukeskus mm. päivittäistavarakauppa sekä päiväkot.

Rakennettu ympäristö ja yhdyskunta

Kaava-alue on nykyisinkin lähes kauttaaltaan rakennettua liikenneympäristöä. Kaava-alueen ulkopuolelle Hirssaaren eteläisimpään kärkeen jää Rytäniemen asuinalue. Idyllisen Rytäniemen rakennuskanta on iältään vaihtelevaa, 1900-luvun kalastajamökeistä suhteellisen uusiin omakotitaloihin. Merituulentien pohjoispuolella Hirssaarentien risteyksessä on päivittäistavarakauppa sekä polttonesteen jakeluasema. Kaava-alue pitää sisällään Lokajantien eteläisimmän asuinalueen osan. Kaava-alueella, Merituulentien suuntaisesti sijaitsee 5 pientalokiinteistöä. Kaupunki on hankkinut osan kiinteistöistä omistukseensa. Rakennuksia kaava-alueella on lisäksi Hirssaaren itäisellä rannalla. Alueella sijaitsee kaupungin omistamia ja vuokraamia vapaa-ajanrakennuksia. Rakennukset ovat pääosin 1900-luvun alkupuolelta.

MADESALMI JA TÖKKERI

Yleiskuvaus

Hirssaaren ja Mussalonsaaren erottaa toisistaan Madesalmi. Madesalmen leveämpi keskiosa muodostaa kasvillisuudeltaan rehevän lahdelman. Lahti avautuu etelään, Suomenlahteen kapeana uomana, erottaen Hirssaaren Mussalosta. Liikennealueista koostuva nauhamainen kaava-alue pitää sisällään myös tämän uoman ylittävät tie- ja rautatiesillat.

Luonnonympäristö ja maisema

Madesalmi on Merituulentien kaava-alueen rikkain luonnonympäristö. Matalan ja rehevän lahden vesien virtausmäärät ovat pienet, joka on aikaansaanut monimuotoisen vesikasvillisuuden sekä runsaan eläimistön. Erityisesti linnusto sekä hyönteislajisto ovat Madesalmessa merkittäviä. 2016 laaditussa luontoselvityksessä juuri Madesalmesta löytyivät selvityksen ainoat uhanalaiset lajit. Salmen rannoilla on asutusta Mussalon sekä Hirssaaren puolella. Etelässä Madesalmen lahti rajautuu Merituulentien pengerrysvalliin. Maisemallisesti ympäristö on erityisen arvokas. Lahti ilmentää itäisen Suomenlahden asuttua rantamaisemaa.

Rakennettu ympäristö ja yhdyskunta

Kaava-alueella ei ole liikenneväylien rakenteita lukuun ottamatta muuta rakentamista. Välittömästi kaava-alueen eteläpuolella, Ristiniementien takana sijaitsee pieni Tökkerinsaaren pientaloalue. Saari on täyttöjen ja liikennetähtäimen myötä kasvanut Mussaloon kiinni.

Kuvateksti: Madesalmi on kaava-alueen merkittävin luonnonympäristö. Matalasta lahdelmasta löytyy rikas kasvillisuus sekä eliöstö. Myös useat lintulajit viihtyvät matalassa, hitaasti virtaavassa vedessä.

ETUKYLÄ, PITKÄKALLIOT JA KOTOLAHTI

Yleiskuvaus

Kotolahdessa nauhamainen kaava-alue on laajimmillaan. Kaavan neljäs osa-alue pitää sisällään Merituulentien ja Kotolahden ratapihan lisäksi näiden väliin jäävän alueen. Lisäksi kaava-alueeseen kuuluu Mussalontien risteysalue sekä pieni osa Pitkäkallioiden alueesta. Osa-alue päättyy Jämskäntiehen. Kotolahti on monien vastakohtien ympäristö, paahteisia sepelikenttiä, vehreitä lehtoja, metsäisiä kallioita sekä kaupungin vilkkaimpia liikennealueita. Toisaalta Merituulentien kaava-alueella on juuri Kotolahdessa suurimmat kehittymismahdollisuudet. Liikenne- ja ratapiha-alueiden muutosten lisäksi voidaan Kotolahdessa tutkia mm. uusia teollisuustontteja.

Luonnonympäristö ja maisema

Kotolahden alue on suurelta osin varsin muokattua ympäristöä. Alue koostuu liikenneväylistä ja satamatoimintaa tukevista toiminnoista mm. ratapihasta ja rekkaparkista sekä näiden rakenteista. Muokattujen alueiden väliin jää kuitenkin huomionarvoisia luontoympäristöjä. Merituulentien luoteispuolella sijaitsee Pitkäkallioiden alue. Metsäinen kallio on paikallisten asukkaiden suosima ulkoilualue, jossa risteilevät useat ulkoilureitit. Runsaasta käytöstä johtuen on kangasmetsäalue myös melko kulunutta. Kaava-alue pitää sisällään Merituulentien tuntumassa olevan kapean vyöhykkeen tästä kallioalueesta.

Merituulentien ja Kotolahden ratapihan väliin jää melko laaja metsäalue. Metsäalue on todettu luontoselvityksessä arvokkaaksi elinympäristöksi. Metsän keskeiset osat ovat kuivempia ja runsaslahojuustoisia, pohjoispuolen ollessa kosteampaa lehtomaista metsää. Alueen eteläisintä kärkeä on käytetty maamassojen kaatopaikkana.

Kuvateksti: Kotolahden alue on laaja, siksi sinne mahtuu myös monia täysin vastakohtaisia ympäristöjä, kuten kuvissa paahteisista ruderaattikentistä kosteisiin tervaleppälehtoihin.

Kaakosta Kotolahti rajautuu laajaan rekkaparkki- ja ratapiha-alueeseen. Luontoselvityksessä 2016 on paahteinen ruderaattikenttä todettu arvokkaaksi elinympäristöksi, jossa saattaa esiintyä uhanalaislajistoa. Alueella on myös maisemankuvan kannalta merkitystä. Kotolahdesta ja erityisesti Jämskängentien sillalta avautuu maisema Mussalon satamaan. Vaikuttava maisema koostuu useita kilometrejä pitkistä ratapihasta ja satamakentästä, päättyen tuulivoimaloiden, nostureiden ja laivojen silhuetteihin.

Kuvateksti: Jämskängentien sillalta avautuu maisema HaminaKotkan Mussalon satamaan. Maisemassa avautuu loputtomalta tuntuva ratapiha- ja teollisuusalue. Kolmen kilometrin päässä hämmöttävät laivoja lastaavien nostureiden rivistöt.

Kuvateksti: Uutta ja vanhaa Kotolahdessa. Vasemmalla käynnissä Kotolahden ratapihan laajennustyö. Satama-alueen käyttöön saadaan ratapihalle 5 lähes kilometrin pituista uutta raidetta. Oikealla tyhjäksi jäänyt rakennus Venekalliontien varrella.

Rakennettu ympäristö ja yhdyskunta

Liikenteen rakenteita lukuun ottamatta kotolahden alueella on vain vähän rakennettua ympäristöä. Kaava-alueen ulkopuolella Merituulentien pohjoispuolella on monimuotoinen Etukylän pientaloalue. Kaava-alueella Venekalliontien varrella Töklerinpohjassa sijaitsee neljän pientalokiinteistön ryhmä. Kaupunki on ostanut kiinteistöt rakennuksineen viime vuosien aikana ja oletettavaa on, että ympäristö tulee muuttumaan tulevina vuosina Merituulentien parantamisen sekä siihen liittyvien kehityshankkeiden myötä. Suurin osa alueella olevista rakennuksista on nykyisin asumattomia. Lähtään rakennukset ovat 1900-luvun alusta 1960-luvulle.

MUSSALON TAKAKYLÄ

Yleiskuvaus

Kotolahdessa kaavan liikennealueet erkanevat omiksi maastokäytävikseen, autoteiden liikennealueeksi sekä rata-alueeksi. Takakylän kohdalla Merituulentienä on myös suhteellisen vilkkaat risteykset Jämskängentielle sekä Rajakalliontielle. Rajakalliontien tuntumassa on 1960-luvulla rakennetuista rivitaloista koostuva asuinalue.

Luonnonympäristö ja maisema

Kapealla liikennevyöhykkeellä luontoarvot jäävät varsin vähäiseksi. Merituulentien maastokäytävän itäpuolta rajaa kapea puustokaistale sekä meluvalli. Tien länsipuolella sijaitsevan rivitaloryhmän ja tien väliin jää kapea puustokaistale sekä meluaita. Rajakalliontien risteuksen tuntumassa kaava-alue on osoitettu mahdollisesti muuttuvien risteysjärjestelyjen vuoksi hieman laajempaan. Risteuksen tuntumassa on lähinnä nuorta tiheää sekametsää. Alueella ei ole tunnistettu merkittäviä luonto tai maisema-arvoja.

Rakennettu ympäristö

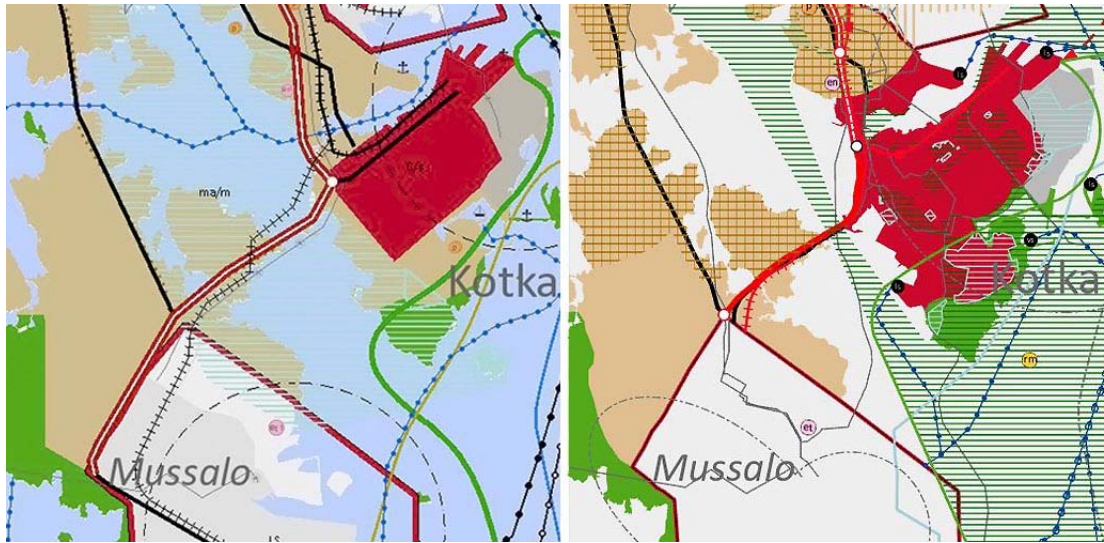
Aivan kaava-alueen tuntumassa sijaitsee Tommilantien rivitaloalue. Alue koostuu pulpettikattoisista ja punatiilisistä asuinrakennuksista, autotalleista sekä lämpövoimalasta. Alue on edustava 1960-luvun suunnitteluihanteita noudattava kokonaisuus.

Kuvateksti: Vasemmalla Takakylän Tommilantie, kaava-alueen tuntumassa oleva rivitaloalue. Lähimpänä Merituulentietä, tien ja asuinrakennusten välissä, sijaitsee paikoitusalue sekä autotalit. Oikealla Merituulentien päätepiste, sataman porttialueen järjestelyitä.

4. SUUNNITTELUTILANNE

MAAKUNTAKAAVA

Kuvateksti: Vasemmalla ote Kymenlaakson 2008 / 2010 maakuntakaavasta. Oikealla ote syksyllä 2020 voimaan tulleesta 2040 maakuntakaavasta.

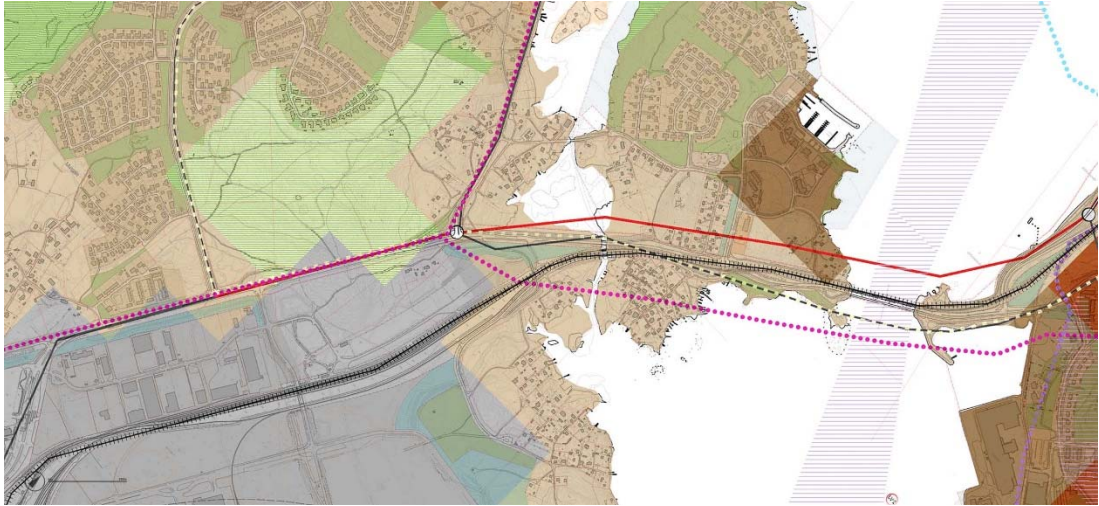
2008 / 2010 maakuntakaava

Ympäristöministeriön 28.5.2008 ja 18.1.2010 vahvistamassa Kymenlaakson maakuntakaavassa Merituulentien tieyhteys on merkitty kaksiajorataiseksi valta- / seututiekseksi (vt2_s), jonka rinnalla kulkee yli-maakunnallinen pyöräilyreitti (py). Samalla käytävällä kulkee myös Mussalon satamaa palveleva sivurata (sr) sekä kaasujohto (k). Kotkansaarella, Hirssaaressa, Rytäniemessä, Ristiniemessä sekä Mussalon saarella on kaavaan merkitty asumista (A). Radan kaakkoispuolella on Satama-alue (LS) sekä sataman kemikaalivarastoinnista aiheutuva seveso-konsultointivyöhyke (sev). Kotkansaaren ja Mussalonsaaren väliin jäävän salmen alue rantoineen on merkitty Kymijoen Langinkoskenhaaraan liittyväksi maakunnallisesti kulttuuriympäristön tai maiseman kannalta tärkeäksi alueeksi (ma/m).

Maakuntakaava 2040

Syksyllä 2020 on voimaan tullut Kymenlaakson maakuntakaava 2040. Se noudattelee nyt käynnissä olevan asemakaavatyön tavoitteiden peruseriaa. Ehdotuksessa Merituulentie on merkitty kehitettäväksi valta- tai kantatieksi, jota täydentää seututie. Myös sivuraiteen status on nostettu kehitettäväksi pääradaksi. Mussalontien risteysalueelle on merkitty eritasoliittymä. Mussalon satama-alue on merkitty uuteen maakuntakaavaan hieman edellistä suurempana. Satama ulottuu Kotolahteen sekä Mussalontien eritasoliittymään saakka. Maakuntakaavaan 2040 on osoitettu Kotkan kansallisen kaupunkipuiston raja-alue. Mussalonsaaren pohjoiset asuinalueet sekä Hirssaaren asuinalue on merkitty ehdotukseen kehitettäväksi ja tiivistettäväksi kaupunkialue -merkinnällä. Lisäksi kaavaan on merkitty Mussalon sataman ja kemikaaliratapihan aikaansaama seveso-konsultointivyöhyke.

YLEISKAAVA

Kuvateksti: Ote Kotka-Haminan seudun strategisesta yleiskaavasta

Kotkan-Haminan seudun strateginen yleiskaava

Seudun oikeusvaikutteinen strateginen yleiskaava on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 10.12.2018. Yleiskaavan peruseriaatteen mukailevat nyt käynnissä olevan asemakaavatyön tavoitteita. Merituulentietä ympäröivät asuinalueet on merkitty kaavaan taajamatoimintojen sekä Hirssaaressa ja Kotkansaaressa intensiivisiksi taajamatoimintojen alueiksi. Etukylän ja Merituulentien väliset Pitkäkalliot sekä Santalahden alueet on kaavaan merkitty viher-, virkistys- tai retkeilyalueeksi. Mussalon satama sekä Kotalahden alue on merkitty teollisuus-, logistiikka- sekä tilaa vaativien työpaikka- ja / tai satamatoimintojen alueeksi. Kaava mahdollistaa sataman toimimisen myös ympäristövaikutuksiltaan merkittävänä teollisuustoimintojen alueena (TT) sekä raskasta liikennettä aiheuttavana työpaikka-alueena (TP1). Strateginen yleiskaava muistuttaa asemakaavavaiheessa tehtävästä eri toimintojen vaikutusten arvioimisesta sekä yhteen sovittamisesta. Merituulentie on merkitty uudeksi valtatieksi, seudulliseksi arkipyöräilyreitiksi sekä joukkoliikenteen kehittämiskäytäväksi. Hyväntuulentien ja Merituulentien sekä Merituulentien ja Mussalontien risteykset on merkitty eritasoliittymiksi. Ratayhteys on merkitty pääradaksi. Kemikaalien käsittely satama-alueella on tuonut mukanaan myös Seveso-suojavyöhykkeen. Alueella, Merituulentien sillan ympäristössä on kansallista kaupunkipuistoa.

Kuvateksti: Maisema Norssaaren sillalta etelään, Kotkan kansalliseen kaupunkipuistoon. Kotkan kansallinen kaupunkipuisto on perustettu 2014. Kansalliseen kaupunkipuistoon kuuluu itäisen Suomenlahden merialueita, keskustan puistoja ja rakennettuja kortteleita sekä Kymijoen rantoja Korkeakoskelle ja Siikakoskelle asti. Merituulentien hankealue liittyy osaltaan kaupunkipuistoon. Yleissuunnitelman mukaan Norssalmen sillat kulkevat puiston läpi sen merellisessä osassa. Haukkavuoren eritasoliittymän järjestelyt sivuavat Kansallista kaupunkipuistoa.

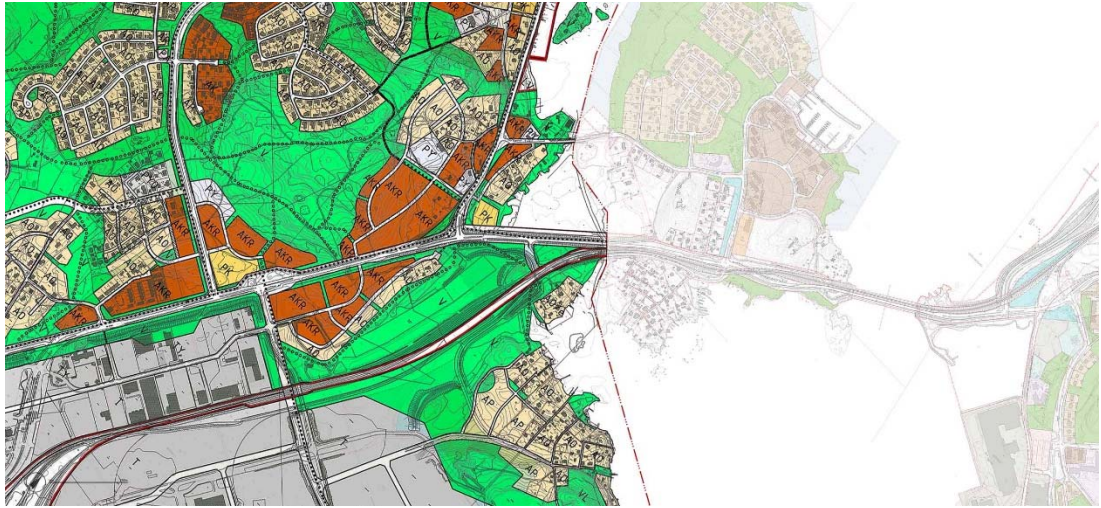

Kuvateksti: Ote Kotkan ajantasaisesta yleiskaavasta

Kotkan yleiskaava ja Kotkan keskustan oikeusvaikutteinen osayleiskaava

Kaava-alueella länsipäässä on voimassa kaupunginvaltuuston 19.3.1986 hyväksymä Kotkan oikeusvaikutukseton yleiskaava 1980-2000. Yleiskaavassa Merituulentie on merkitty seudulliseksi pääväyläksi, jonka rinnalla kulkee kevyen liikenteen reitti sekä rautatie. Mussalon asuinalueet on pääosin merkitty pientalovaltaisiksi asuinalueiksi (AP) ja niitä ympäröivät alueet virkistysalueiksi (V). Mussalon ja Hirssaaren väliset merenlahdet on merkitty luonnonominaisuuksiltaan ainutlaatuisiksi ja paikallisesti merkittäviksi alueiksi (SL). Mussalon satama on pääosin teollisuusaluetta (T). Lähimpänä muuta yhdyskuntaa olevat osat on merkitty ympäristöhaiiriötä aiheuttamattomaksi teollisuusalueeksi (TY).

Kotkan keskustan oikeusvaikutteinen osayleiskaava on saanut lainvoiman 16.12.2018. Kaava on voimassa Merituulentien kaava-alueella Kotkansaarella sekä Norssaassa. Valtaosa alueesta on merkitty liikennealueeksi (L) sekä rautatieliikenteen alueeksi (LR). Kotkansaarella Merituulentien kaava-alueen tuntumassa on lisäksi merkitty uusi tai olennaisesti muuttuva palveluiden, kaupan ja työpaikkojen alue (P) sekä uusi tai olennaisesti muuttuva yhdistetty asuinrakennusten, palveluiden ja hallinnon alue (PA). Kaava-aluetta ympäröivät myös venesatama (LV) ja lähivirkistysalueet (VL). Ratayhteys Mussaloon on merkitty pääradaksi. Hyväntuulentie sekä Merituulentie on määräyksissä mainittu valtateiksi. Kotkan läntisen rannan sekä Hovinsaarelle johtavan Kotkantien väliin on merkitty pyöräilyn- ja jalankulun yhteystarve.

Kuvateksti: Ote Mussalon osayleiskaavasta

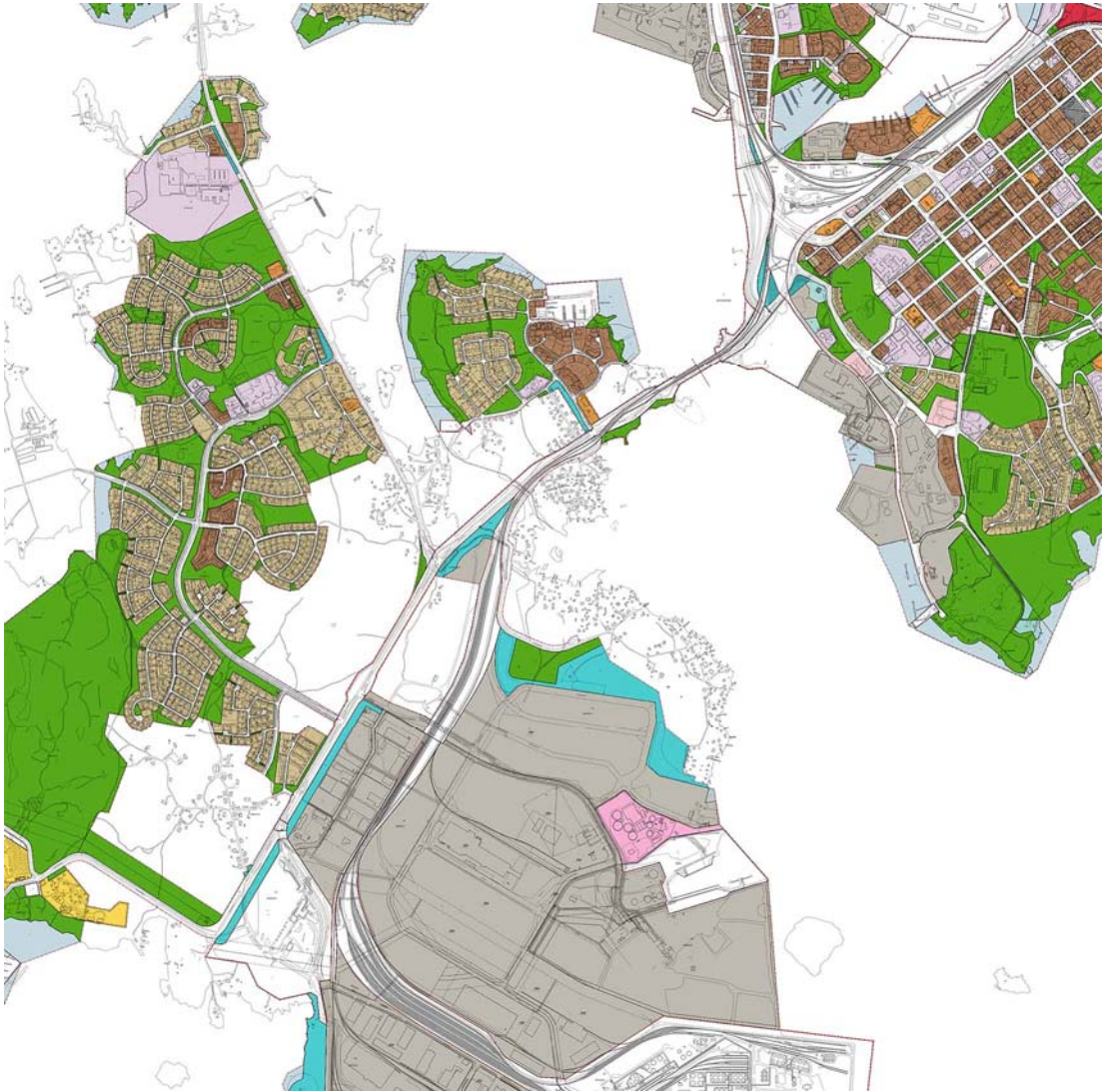
Mussalon osayleiskaava

Kotkan yleiskaavan lisäksi alueen suunnittelua ohjaa Mussalon oikeusvaikutukseton osayleiskaava, joka on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 22.4.1992. Mussalon osayleiskaavassa Merituulentie on merkitty Mussalontien risteyksestä koilliseen seudullisena pääväylänä ja lounaaseen alueellisena pääväylänä. Tieyhteyttä täydentää kevyen liikenteen reitti sekä rautatieliikenteen alue. Mussalon satama-alue on kuten edellisessäkin yleiskaavassa teollisuusaluetta sekä ympäristöhäiriötä aiheuttamattoman teollisuuden aluetta. Suurin ero uudempaan kaavoitukseen ja ajantasaiseen asemakaavaan verrattuna on Kotolahden alueelle esitetty rivitalojen ja pienkerrostalojen alue (AKR). Myös Pitkäkallioiden alueelle on kaavailtu rivitaloalueita sekä risteysalueiden tuntumaan yksityisten palvelujen alueita (PK).

Kuvateksti: Suomen suurimman yleissataman ja sitä ympäröivän muun yhdyskunnan rajapintaa on arvioitu eri tavoin eri aikoina. Nykyisten asumisen turvallisuuteen sekä viihtyvyyteen liittyvien tavoitteiden sekä lakiin kirjoitettujen määräysten johdosta, pyritään asumisen ja teollisuusalueiden välille luomaan riittävä suojaava vyöhyke. Tämän pyrkimyksen johdosta ovat Mussalon osayleiskaavan esittämät asuinalueet Kotolahdessa sekä Pitkäkallioiden alueella jääneet toteuttamatta.

ASEMAKAAVA

Kuvateksti: Ote Kotkan kaupungin ajantasaisesta asemakaavasta

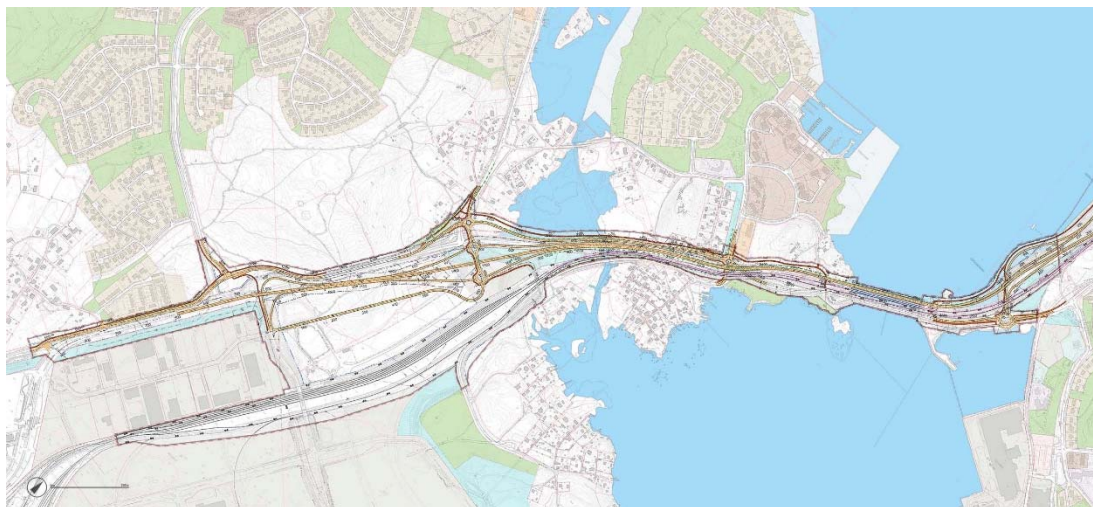
Ajantasainen asemakaava

Ajantasainen asemakaava koostuu useista eri-ikäisistä asemakaavoista. Suuri osa Kaava-alueesta, erityisesti Mussalossa on asemakaavoittamatonta. Asemakaavoittamattomilla alueilla maankäyttöä ohjaavat oikeusvaikutteisesti voimassa oleva maakuntakaava ja Kotkan osalta oikeusvaikutteinen seudun strateginen yleiskaava sekä Kotkan rakennusjärjestys. Nyt työn alla olevassa kaavoituksessa selvitetään kaavoittamattomien alueiden tai niiden osien kaavoittamista osana Merituulentien asemakaavaa. Ajantasaisessa asemakaavassa Mussalon sataman teollisuusalueiden määrittely noudattelee yleiskaavojen linjauksia, joissa muuta yhdyskuntaa lähinnä olevat alueet on merkitty ympäristö-häiriötä aiheuttamattomiksi teollisuusalueiksi. Merituulentien asemakaava on vuodelta 1997. Voimassa olevassa asemakaavassa Merituulentie on merkitty kauttakulku- ja sisääntulotieksi (LT).

5. MUUT SUUNNITELMAT JA SELVITYKSET

Asemakaava- ja asemakaavamuutosalue on varsin laaja ja leikkaa kokonaisuudessaan läpi kaupungin lounaisen yhdyskuntarakenteen. Alueella on käynnissä useita erilaisia kehityshankkeita, joiden taustalla on runsaasti erilaisia selvityksiä ja suunnitelmia.

Mt355 Merituulentien parantaminen, yleissuunnitelman päivittäminen, Kaakkois-Suomen Ely
Alueelle laadittu Merituulentien yleissuunnitelma on laaja aluekokonaisuutta selvittävä dokumentti sekä kaavoituksen käynnistäjä. Suunnitelmaa taustoittavat myös useat alueella toteutetut selvitykset ja ennusteet, jotka käsittelevät mm: liikennettä, luonnonympäristöä, maisemaa, kulttuurihistoriaa, pinta- ja pohjavesiä, melua, maaperää sekä ilmanlaatua. Merituulentien yleissuunnitelman päivittäminen on meillä. Yleissuunnitelmaa päivitetään 2020 aikana.

Kuvateksti: Merituulentien parantamisen yleissuunnitelmakartta. Kaava-alueen rajausta saattaa tarkentua kaavatyön edetessä.

Kouvola–Kotka/Hamina-rataosuuden parantamissuunnitelma, Väylävirasto

Kouvola–Kotka/Hamina-rataosuus on merkittävä TEN-T-verkkoon kuuluva väylä. Kouvolan ja Juurikorven väli on Suomen vilkkain tavaraliikenteen rataosuus. Kouvola–Kotka-välillä on myös henkilöliikennettä. Hankekokonaisuus kattaa välin peruskorjauksen, akselipainon noston 25 tonniin, turvalaitteiden uusimisen, Kotolahden ratapihan raiteiston laajentamisen ja Hovinsaaren ratapihan muutostarpeet sekä Kouvola–Kotka-välin linjaosuuden välityskykyä parantavat toimenpiteet. Lähde: Väylävirasto

Sataman laajentuminen

HaminaKotka Satama on suomen suurin yleissatama. Mussalon saarella sijaitsee satamakokonaisuuden suurin yksikkö. Mussalon liikennemäärät ovat olleet voimakkaassa kasvussa. Toiminta vaatii runsaasti tilaa ja myös jatkuvaa tilan sekä liikenneväylien riittävyysarviointia. Kotkan kaupunki on pitkäjänteisesti hankkinut vesialueita sekä maata sataman ympäriltä sekä lähisaarista laajentumistarpeita tyydyttämään. Mussalon sataman laajentuminen ei suoraan kuulu nyt käynnissä olevaan Merituulentien kaava-alueeseen, mutta liikenteellisesti hankkeet ovat vahvasti sidoksissa toisiinsa.

Kotolahden ratapihan laajentaminen

Sataman toiminnan edellytys on riittävän laajat sekä turvalliset raideyhteydet sekä ratapiha-alueet. Nyt käynnissä on Kotolahden ratapihan laajentaminen osana Kouvola–Kotka/Hamina-rataosuuden parantamissuunnitelmaa. Ratapihaa laajennetaan viidellä raideparilla sekä huoltotiellä. Samalla Kotolahti varustellaan vastaamaan VAK-ratapiha-statusen edellyttämiä turvajärjestelyjä. Kaavoituksella sekä maankäytön suunnittelulla on tärkeää varmistaa Kotolahden laajenemismahdollisuudet myös tulevaisuudessa.

UPM Oy:n biojalostamohanke

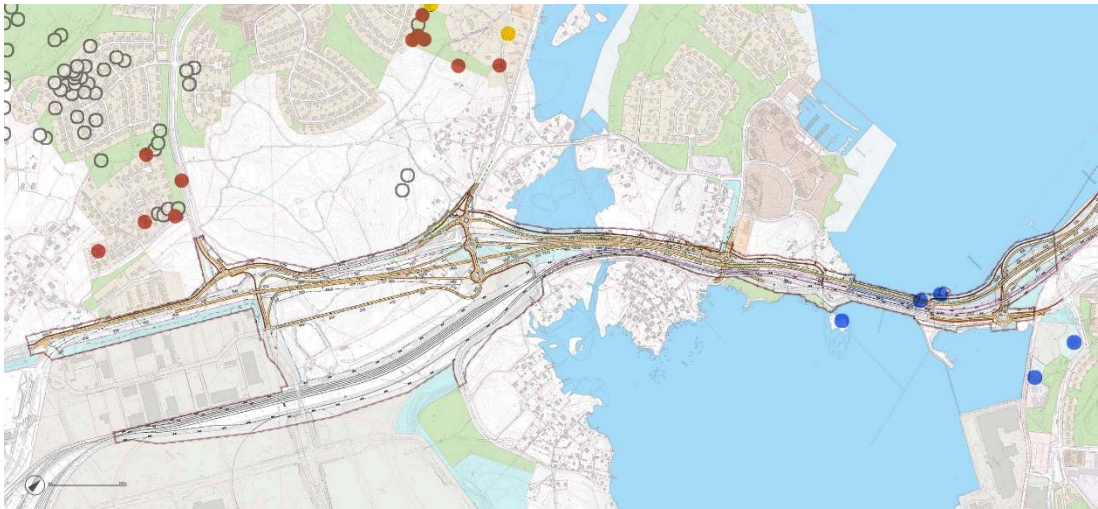
Metsäyhtiö UPM suunnittelee suuren biojalostamon rakentamista Mussalon Palaslahden teollisuusalueelle. Suunnittelualueella sijaitsi aiemmin Mussalon Voima Oy:n voimalaitos. Laitos purettiin 2015. Hankkeeseen liittyvä asemakaavamuutos on saanut lainvoiman 2019. Biojalostamon kaava-alue ei suoraan kuulu nyt käynnissä olevaan Merituulentien kaavaan, mutta liikenteellisesti hankkeet ovat vahvasti sidoksissa toisiinsa. Biojalostamohankkeesta on tehty ympäristövaikutusten arviointi.

Kotkansaaren sisääntulotie sekä läntinen rantatie

Merituulentien parantamishankkeen itäisimmässä osassa Kotkansaarella on käynnissä myös Kotkansaaren sisääntulotien asemakaavoitus. Sisääntulotien ratkaisut noudattavat Kotkan keskustan osayleiskaavassa esitettyjä periaatteita. Liikenteellisesti Merituulentien hanke sekä Kotkansaaren sisääntulotien hanke ovat vahvasti sidoksissa toisiinsa. Tulevaisuuden hankkeita on myös yhdyskuntarakenteen laajentaminen Kotkansaaren läntiselle rannalle sekä läntisen rantatien toteuttaminen Kotkan keskustan osayleiskaavan mukaisesti.

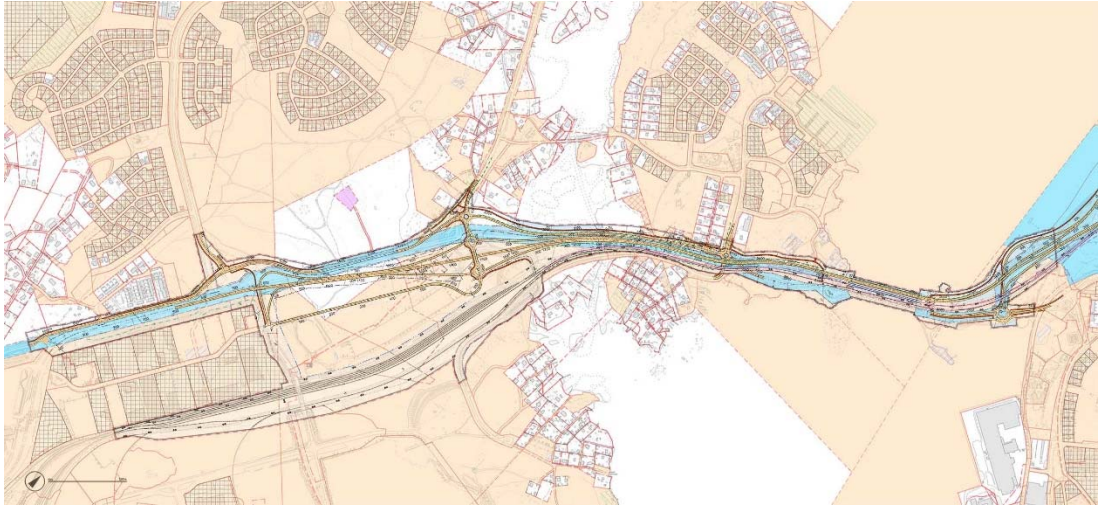
Selvitys Mussalon hiili-, tiili- ja tervamiiluista

Kymenlaakson maakuntamuseo, Museovirasto, Mussalon kotiseutuyhdistys 3.2.2003

Kuvateksti: Harmaalla ympyrällä on oheiseen karttaan merkitty jäljellä olevat Mussalonsaarella hiili-, tiili- ja tervamiilut. Suuri osa 2001 kartoitetuista miiluista on kadonnut mm. ratapiha-, tie- ja asunalueen rakentamisen myötä. Jäljellä olevat miilut sijaitsevat Takakylän länsipuolella kaava-alueen ulkopuolella. Punaisella pisteellä on osoitettu museoviraston muinaisjäännösrekisterissä kiinteinä muinaisjäännöksinä merkityt miilut. Oranssilla pisteellä muinaisjäännösrekisteriin merkityt muut kulttuuriperintökohteet. Sinisillä pisteillä on merkitty Norssalmen kivihakkaukset sekä kaava-alueen ulkopuolella olevat Ruotsinsalmen aikaiset varustukset. Kaava-alueen rajausta saattaa tarkentua kaavatyön edetessä.

Merituulentien kaava-alueen maanomistustilanne

Kuvateksti: Valtaosa Merituulentien kaava-alueen maasta on valtion tai kaupungin omistamaa. Oheisessa kartassa sinisellä värillä valtion omistus, joka kohdentuu keskeisiin Merituulentien liikennealueisiin. Kaupungin omistama maa on merkitty ruskealla värillä. Kaupunki omistaa laajoja alueita Merituulentien ympäriltä sekä mm. Kotolahden ratapihalta. Yksityisomisteinen maa on valkoista. Uutta asemakaavaa laaditaan tai olevaa kaavaa muutetaan yksityisellä maalla lähinnä Hirssaaren Lokajantiellä, Madesalmen etelä- ja kaakkoisrannalla sekä Pitkäkallioiden alueella ja Kotolahdessa. Kaava-alue ulottuu yksityiselle maalle myös Takakylässä. Kaava-alueen rajausta saattaa tarkentua kaavatyön edetessä.

6. VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Asemakaavan kuvaus

Yleissuunnitelman mukaan satamaan johtava valtatie toteutetaan kokonaan uutena yhteytenä. Uusi yhteys saa nimekseen Merituulentie. 2020 päivitetyn yleissuunnitelman mukaan tie toteutetaan pääosin yksiajorataiseksi kaksikaistaiseksi maantiekseksi. Tien linjausta mukailevat Merituulenkaduksi muuttuva nykyinen tielinjaus sekä sataman raideyhteys. Uuden Merituulentien nopeudeksi on yleissuunnitelmassa kaavailtu 80 km/h Kymminlinnasta Mussalontien eritasoliittymään saakka. Liittymiä uudelle Merituulentien osuudelle on suunniteltu Kotkansaaren sekä Mussalon sataman portin lisäksi Mussalontien sekä Jämskängtien liittymiin, jotka toteutetaan eritasoliittyminä.

Asemakaavan laatimisen sekä muuttamisen lähtökohtana on mahdollistaa valtion laatimat Mussalon sataman maayhteyksien parantamissuunnitelmat. Asemakaavan sisältö käsittelee Kotolahden ratapihan ja teollisuusalueen laajennuksen lisäksi lähes yksinomaan liikenteeseen liittyviä aiheita. Merkittävin seikka kaavassa on sen reuna-alue, eli rajapinta, missä liikennealueet ja muu yhdyskunta rajaavat toisiaan.

Merituulentie liittymäjärjestelyineen sekä suunnitellut ratapihalaajennukset ja teollisuusalueet vaikuttavat väistämättä olevan yhdyskunnan lisäksi ympäröivään luontoon sekä maisemaan. Uutta tietä sekä rataa on sommiteltu olemassa olevan Merituulentien maastokäytävään, jotta uusia alueita ei tarvitsisi hankkeen myötä rasittaa. Laajempi kaupunkirakenteellinen ja ympäristöpoliittinen ratkaisu on aikanaan tehty, kun satama tukipalveluineen ja maayhteyksineen on siirretty Mussalonsaaren. Tämä yli 40 vuoden takainen päätös saa aikaiseksi sen, että Merituulentien ympäristö joutuu väistämättä osalliseksi kaupungin olemassaolon perussyihin tai vähintäänkin elinkeinoelämän mahdollistamiseen.

Uusien väylien sijoittuminen merelliseen ympäristöön asettaa lisähaastetta, mutta hyvällä suunnittelulla ja vuorovaikutteisella päätöksenteolla voidaan uusi väylä sijoittaa olevan rinnalle ilman merkittävää heikennystä ympäristön olosuhteisiin.

Uusilla yhteyksillä on myös positiivisia vaikutuksia ympäröivään yhdyskuntaan. Merkittävimpiä vaikutuksia ovat mm. kauttaaltaan parantunut liikenneturvallisuus, sujuvampi paikallisliikenne, laadukkaammat kävely- ja pyöräilyolosuhteet, häiriöttömämpi tietä ympäröivä yhdyskunta sekä sataman ja sitä ympäröivän teollisuusalueen liiketaloudellisten edellytysten parantuminen. Yleissuunnitelma sekä sen yhteydessä laadittava asemakaava perustuvat useisiin vaihtoehtotarkasteluihin sekä laajoihin selvityksiin.

KOTKANSAARI JA NORSSAARI

Kuvateksti: Ote asemakaava-alueennoksesta. Kaavakarttaan on lisätty Merituulentien yleissuunnitelma.

Vaikutukset liikenneverkkoon, ympäröivään yhdyskuntaan ja maisemaan

Yleissuunnitelman mukaan Kotkansaaren kohdalla Hyväntuulentie vaihtuu länteen jatkettaessa Merituulentieksi. Kotkansaarelle laskeutuva Haukkavuoren haarauma päättyy kiertoliittymään, joka muodostuu portiksi Kotkansaarelle, Mussalon paikallistielle sekä Kotkansaaren läntiselle rantatielle. Valtatieltä laskeutuu kiertoliittymään vesistöpengertie. Pohjoisen suunnasta saapuva kävely- ja pyöräilytie toteutetaan vesistö- ja tulvapenkereenä. Uudet tiejärjestelyt pyrkivät ottamaan huomioon alueen muita maankäytön suunnitelmia. Suunnitelmissa on huomioitu mm. Kotkansaarelle kaavailtu uusi sisääntulotie siltajärjestelyineen. Norssaaren eteläpuolella olevan valakama-alueen käyttö säilyy käytännössä ennallaan.

Norssalmen yli rakennetaan olemassa olevien yhteyksien pohjoispuolelle kaksi uutta siltaa, toinen uutta kaksoisraidetta ja toinen uutta Merituulentietä varten. Nykyiset sillat jäävät edelleen paikallisliikenteen sekä kävelyn ja pyöräilyn käyttöön. Liikenne olevilla silloilla rauhoittuu merkittävästi, sataman liikenteen siirtyessä kauemmas uudelle sillalle. Nykyisten siltojen rakenteissa olevat putkilinjat mm. maa-kaasu sekä kaukolämpö tulee huomioida kokonaisuuden suunnittelussa. Uusien siltojen alikulkukorkeutena pidetään vähintään nykyisten siltojen korkeutta. Siltojen pohjoisreunalle sijoittuu uusi läpinäkyvä melukaide estämään melun leviämistä Keisarinsatamanlahdelle sekä Hirssaareen. Norssaaren kallioiden kivihaakaukset säilyvät, vaikka ne jäävätkin osin suunniteltujen siltojen alapuolelle. Haakauksien äärelle Norssaaren pohjoiseen kärkeen rakennetaan alikulkukäytävä uusien väylien ali.

Uudet yhteydet ja sillat sijoittuvat erittäin arvokkaaseen ja näkyvään maisemaan, joten siltojen arkkitehtuuriin sekä melusuojauksen ja valaistuksen toteuttamistapaan on kiinnitettävä erityistä huomiota. Samoin on vaalittava silloilta avautuvaa maisemankuvaa.

Kaavassa Kotkansaaren ja Norssalmen osuudelle on merkitty lähinnä erilaisia liikennealueita. Kaavaan on merkitty myös likimääräinen melusuojauksen sijainti sekä kansallisen kaupunkipuiston raja-alue, jonka kaava-alue Norssalmessa ylittää.

HIRSSAARI JA RYTÄNIEMI

Kuvateksti: Ote asemakaava-alueennoksesta. Kaavakarttaan on lisätty Merituulentien yleissuunnitelma.

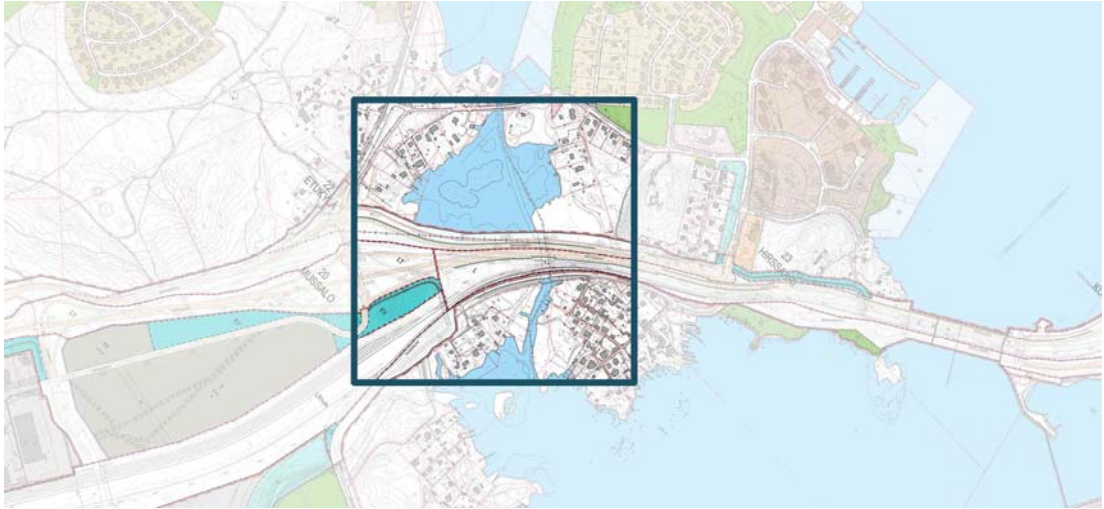
Vaikutukset liikenneverkkoon, ympäröivään yhdyskuntaan ja maisemaan

Hirssaaren risteuksen kohdalla suunniteltu Merituulentie sekä olemassa oleva Merituulenkaduksi muuttuva paikallistie vaihtavat paikkaa, paikallistie pohjoisemmaksi ja valtatie radan varteen etelän puolelle. Valtatie sekä raideyhteys on suunniteltu sijoittumaan vierekkäin samalle penkereelle, jolloin niiden aiheuttamia negatiivisia vaikutuksia on helpompi hallita. Vaikuttava maisemallinen kohta, jossa tie alittaa ratasillan, jää komeana kohtana ennalleen. Samoin säilyy Hirssaarentieltä sillan ali merelle avautuva panoraamamainen maisema. Hirssaarentien risteys muutetaan suunnitelmien mukaan kiertoliittymäksi, jolloin nykyinen valo-ohjaus poistuu.

Hirssaaren osuus on Merituulentantiella kaikkein kapein ja tien vaikutukset muuhun yhdyskuntaan muodostuvat raskaimmiksi. Vaikka liikenneyhteyksien mitoitus on puristettu niin kapeaksi, kuin mahdollista, jää silti osa alueen rakennetuista kiinteistöistä liikennealueelle. Hirssaaren itärannalla suunniteltujen uusien siltojen kupeeseen jää liikennealueen sisään kaksi kaupungin omistamaa vuokrattua vapaa-ajanasuntoa. Lokajantiellä viisi eteläisintä rakennettua kiinteistöä ovat myös jäämässä suunniteltujen tiejärjestelyjen alueelle. Osa Lokajantien kiinteistöistä on lunastettu kaupungille. Suunnittelun edetessä on tärkeää huomioida, että hankkeen negatiiviset vaikutukset jäävät näihin edellä mainittuihin kiinteistöihin, eivätkä leviä laajemmalle. Uusilla suunnitelmilla on myös runsaasti positiivisia vaikutuksia ympäröivään yhdyskuntaan. Paikallisliikenneväylien kuormitus Hirssaareissa ja Rytäniemessä pienenee ja samalla liikenneturvallisuus paranee merkittävästi satamaliikenteen siirtyessä omalle väylälleen. Lisäksi Merituulentie sekä ratayhteys varustetaan Hirssaaren kohdalla varsin vahvalla melusuojauskella.

Kaavaan Hirssaaren jaksolla on merkitty lähinnä erityyppisiä liikennealueita sekä niihin liittyvää detaljikkaa mm. melusuojauksen likimääräisiä sijainteja.

MADESALMI JA TÖKKERI

Kuvateksti: Ote asemakaava-alueennoksesta. Kaavakarttaan on lisätty Merituulentien yleissuunnitelma.

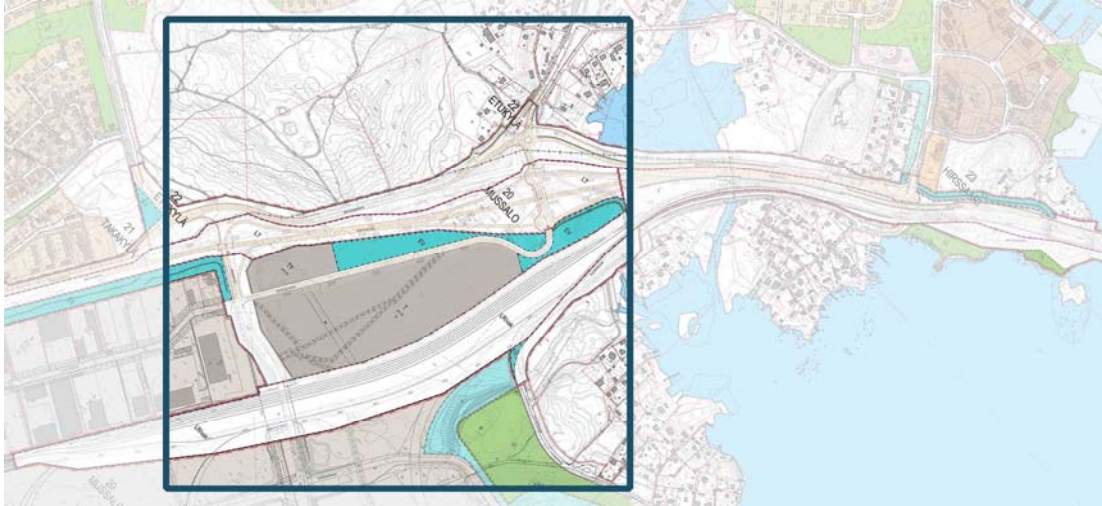
Vaikutukset liikenneverkkoon, ympäröivään yhdyskuntaan ja maisemaan

Madesalmen kohdalla kaavan vaikutukset ovat suhteellisen vähäisiä. Uusi valtatie rakennetaan suunnitellun nykyisen Merituulentien paikalle. Uuden tien pohjoispuolelle sijoittuu Merituulentien kävely ja pyöräilyteineen. Käytännössä nykyistä tieyhteyttä varten rakennettu penger kasvaa luoteen suuntaan uuden tien leveyden verran.

Madesalmi on todettu luontoselvityksessä erityisen merkittäväksi alueeksi. Penkereen kasvu Madesalmen suuntaan on varsin maltillista, eivätkä tien vaikutukset ulotu arvokkaimmille luontoalueille. Valtatien, paikallistien sekä rautatien maastokäytävä tullaan yleissuunnitelman mukaan varustamaan Madesalmen kohdalla vahvalla melusuojauskella. Pohjoisimmaksi Madesalmen puolelle sijoittuva kävely- ja pyöräilyväylä, sijoittuu melusuojauksen meluttomalle puolelle, mikä parantaa merkittävästi väylän viihtyisyyttä sekä maisemallista arvoa. Madesalmen osalta on myös erityisesti huomioitava rakentamisen aikaiset ympäristöä rasittavat vaikutukset mm. veden väliaikainen samentuminen sekä ympäristöön leviävä meluhaitta. Madesalmen kohdalla on myös syytä arvioida vähintään osittaista melusuojauksen läpinäkyvyyttä maisemallisista syistä.

Kaavaan Madesalmen jaksolla on merkitty lähinnä erityyppisiä liikennealueita sekä niihin liittyvää detaljikkua mm. melusuojauksen likimääräisiä sijainteja sekä suojaviheralueita.

ETUKYLÄ, PITKÄKALLIOT JA KOTOLAHTI

Kuvateksti: Ote asemakaava-alueennoksesta. Kaavakarttaan on lisätty Merituulentien yleissuunnitelma.

Vaikutukset liikenneverkkoon, ympäröivään yhdyskuntaan ja maisemaan

Kotolahden alueelle kaava on laajimmillaan. Uusien liikennejärjestelyjen lisäksi alueelle esitetään kaavassa uutta teollisuusaluetta sekä merkittävää ratapihan laajenemisaluetta. Kotkansaarelta Kotolahteen merkitty liikennealue erkaantuu Kotolahdesta eteenpäin rata- ja tiealueiksi. Merituulentie sekä Merituulenkatu kävely- ja pyöräteineen on suunnitelmissa sijoitettu rinnakkain Pitkäkallioiden alueen reunalle.

Mussalontien liittymä on Yleissuunnitelmassa toteutettu eritasoliittymänä. Liittymäalue muodostuu väistämättä melko laajaksi. Kokonaisuus on kuitenkin merkittävästi pienentynyt 2016 yleissuunnitelmassa ehdotetusta. Tien tilaa vaativa ratkaisu rasittaa Madesalmen rannalla, Mussalontien varrella olevia kiinteistöjä, mutta vaikutukset ovat nyt vähäisempiä verrattuna 2016 yleissuunnitelmassa esitettyyn. Jämskäntien eritasoliittymä on suunniteltu erityisesti Jämskäntien sekä Palaslahden teollisuusalueiden sekä sinne suunniteltujen hankkeiden käyttöön.

Merituulentien kaakkoispuolelle on Kotolahden alueelle kaavassa esitetty uutta teollisuusrakentamista. Reuna-alueita on merkitty suojavihervyöhykkeiksi, jotka erottavat liikennealueita ja teollisuusalueita toisistaan. Samalla suojavihervyöhykkeet pitävät sisällään Kotolahdesta löydettyjä luontoarvoja, osan runsaslahopuustoisesta metsästä sekä osan sinisiipisirkan lisääntymispaikasta. Nykyisen Venekalliontien varrella olevat neljä rakennettua kiinteistöä ovat siirtyneet kaupungin omistukseen ja yhtä lukuun ottamatta rakennukset eivät ole enää vakituksessa asuinkäytössä.

Maisemallisesti Kotolahdessa muutos tulee olemaan merkittävä. Metsäinen alue on osin muuttumassa valtatie eritasoliittymäksi sekä teollisuuden ja liiketoiminnan käyttöön. Mussalon sataman, laajan ratapihan sekä uuden Merituulentien vaikutuspiirissä, on alueen muutos kuitenkin perusteltua ja siten myös hyväksyttävissä. Vaikutuksia voidaan lieventää riittävillä suoja-alueilla sekä varmistamalla riittävät etäisyydet asuinrakentamiseen sekä vakiintuneisiin virkistysalueisiin.

Kaavassa Merituulentie on merkitty tiealueeksi ja Merituulenkatu osaksi kaupungin katuverkkoa. Kaavassa esitetään myös olevan Kotolahden ratapihan seuraavan vaiheen laajentaminen tilavarauksena. Tällä laajennuksella turvataan sataman ja sitä ympäröivän teollisuusalueen kehittyminen pitkälle tulevaisuuteen. Ratapiha on merkitty kaavaan vaarallisten aineiden kuljetukseen ja väliaikaiseen säilytykseen soveltuvaksi VAK-ratapihaksi.

MUSSALON TAKAKYLÄ

Kuvateksti: Ote asemakaavaaluonnoksesta. Kaavakarttaan on lisätty Merituulentien yleissuunnitelma.

Vaikutukset liikenneverkkoon, ympäröivään yhdyskuntaan ja maisemaan

Kaava-alue päättyy Takakylään Mussalon sataman portin ja Santalahteen vievän tien yhteyteen. Uusi Valtatie sijaitsee likimain nykyisen Merituulentien paikalla. Uusi kaupungin katu, Merituulenkatu sijoittuu valtatie luoteispuolelle. Kaava-alue ja samoin teiden tarvitsema maastokäytävä on melko ahdas mutta tiet saadaan mahtumaan siihen, mikäli Tommilantien rivitaloalueen ja nykyisen Merituulentien välissä oleva kapea metsäkaistale muutetaan kaupungin katualueeksi. Samalla oleva meluaita siirtyy nykyistä korkeampana ja suojaavampana rivitalokiinteistöjen ja katualueen rajalle.

Yleissuunnitelmassa 2016 etsittiin vaihtoehtoisia reittejä Rajakalliontieltä Santalahdentielle. Silloin esitelty Soukanpohjantien reitti sai asukailta runsasta vastustusta. Nyt yleissuunnitelmassakin 2020 esitetty saman maastokäytävän linjausvaihtoehto sai yleisen hyväksynnän yleisötilaisuudessa sekä saadussa muussa palautteessa. Kaava-alueen eteläisessä päässä olevan Merituulentien ja Merituulenkadun välisen yhteyden toteuttamisen tapa tulee tutkia yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Kaavaan on Takakylän jaksolla merkitty tie- ja katualuetta sekä likimääräinen melusuojauksen sijainti.

Vaikutukset Merituulentien alueen luonnonympäristöön

Merituulentien ympäristön olosuhteita on selvitetty osana yleissuunnitelmaa sekä osana asemakaavatyötä. Yleissuunnitelman osana laadittiin luontoselvitys 2016 (Luontoselvitys Kotkansiipi) Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen toimeksiannosta. Merituulentien arvioidulta muutosalueelta kartoitettiin merkittäviä luontoarvoja sekä mahdollista uhanalaislajistoa. Luontoselvitystä täydennettiin kesällä 2020 suoritetulla Kotolahden ruderaattikentän uhanalaislajiston selvityksellä.

Merituulentien kaava-alueen merkittävien luontoarvokeskittymä sijaitsee Madesalmissa. Matalan salmen eliöstö ja linnusto on luontoselvityksissä todettu erityisen rikkaaksi. Madesalmen alueelta löytyi luontoselvityksessä mm. erittäin uhanalaisen Hentonäkinruohon kasvupaikka. Uudet tiejärjestelyt ulottuvat joiltakin osin Madesalmen alueelle, mutta arvokkaimmat alueet jäävät rakentamisen ulkopuolelle. Uuden tieyhteyden rakentamisen osana on suunniteltu toteutettavaksi myös vahva melusuojaus Madesalmen ja tieyhteyksien väliin, mikä osaltaan tulee myös rauhoittamaan arvokasta luontoaluetta.

Kaava-alueella arvokkaita elinympäristöjä on lisäksi Kotolahdessa. Luontoselvityksessä Kotolahdesta löydettiin mm. kaksi erityyppistä lehtoa sekä runsaslahopuustoinen metsä. Lehtolaikut ovat jäämässä Merituulentien suunnitelman alle, mutta runsaslahopuustoisesta metsästä säilyy merkittävä osa Merituulentien yhteyteen suunnitellun suojavihervyöhykkeen alueella.

Kotolahden ruderaattikentän uhanalaislajiston täydennysselvityksessä kesäkuussa 2020 löydettiin alueen pohjoisosasta, radan läheisyydestä erityisesti suojeltavan sinisiipisirkan lisääntymispaikka. Vaikka laji on lisääntynyt ja laajentanut levinneisyysaluettaan, on luonnonsuojeluasetus edelleen voimassa. Alue jää myös merkittävilta osin suojavihervyöhykkeen alueelle. Paahteiselta rekkaparkkikentältä löytyi täydennysselvityksessä ketomarunaa, jolla elää useita uhanalaisia ja erityisesti suojeltavia lajeja. Paikalla runsaana kasvavalta nurmimailaselta löytyi Etelä-Kymenlaakson eliömaakunnalle uutena lajina silmälläpidettävä palkohammaslode. Kumpikin täydennysselvityksessä löydetty laji tarvitsee elinympäristökseen hiekkapohjaisen maan, jota ratapihan sekä Mussalon sataman ja teollisuusalueen ympäristössä on runsaasti tarjolla. Näin ollen Kotolahden alueen teollisuuskäyttöön kaavoittamien ei merkittävästi heikennä näiden lajien elinmahdollisuuksia sataman ja teollisuusalueen ympäristössä.

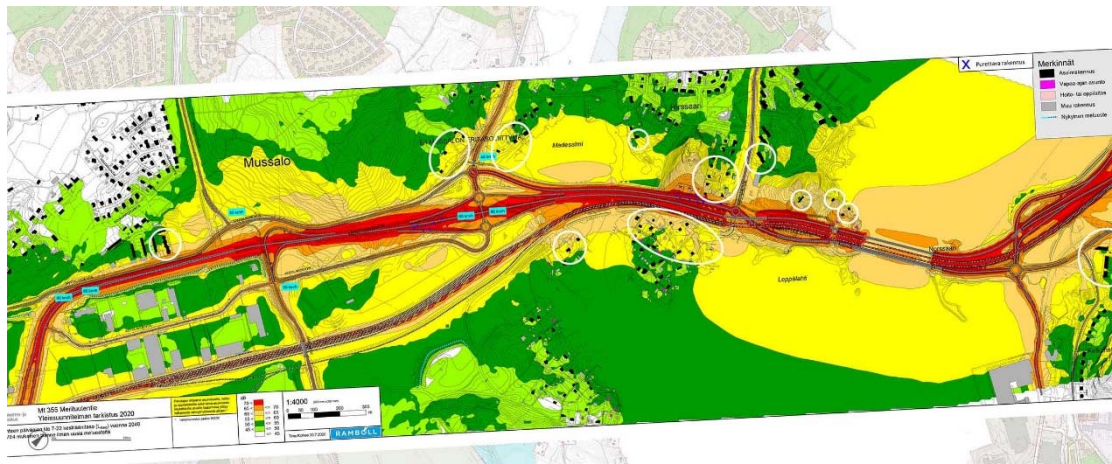

Kuvateksti: Oheisessa kartassa sinisillä pisteillä Madesalmen alueelta löydetty erittäin uhanalaisen Hentonäkinruohon kasvupaikat. Madesalmen luontoarvokeskittymä on merkitty karttaan oranssilla värillä. Vaalealla vihreällä on merkitty Kotolahdesta löydetty lehdot sekä tummalla vihreällä värillä runsaslahopuustoinen metsä. Laaja vihreä vyöhyke Norssalmissa osoittaa Kotkan kansallisen kaupunkipuiston sijainnin.

Kotolahden ruderaattikentän uhanalaislajiston täydennysselvityksessä löydetty sinisiipisirkan lisääntymispaikka punaisella. Keltaisella karttaan on merkityltä ketomarunan kasvupaikka. Alueelta löytyi mm. silmälläpidettävä palkohammaslode. Kaava-alueen rajausta saattaa tarkentua kaavatyön edetessä.

Merituulentien meluennuste

Merituulentien yleissuunnitelman 2016 mukaan liikennemäärät Merituulentien tulevat kasvamaan merkittävästi. Vuoden 2040 ennusteissa liikenteen kokonaismäärät kasvavat nykytilanteesta Haukkavuoren päässä noin 25% ja sataman päässä 35-45%. Yksistään raskaan liikenteen on ennustettu kasvavan 80% vuoteen 2040. Voimakkaasti kasvava liikenne synnyttää merkittävää elinympäristön laatua heikentävää meluhaittaa. Merituulentien asemakaava- ja asemakaavamuutosalueen melutilannetta on mallinnettu Kaakkois-Suomen Ely-keskuksen toimesta osana Merituulentien yleissuunnitelmaa. Ramboll Oy on laatinut nykytilannemallinnuksen sekä ennusteen vuodelle 2040. Ympäristöön leviävän melun mallinnuksessa on käytetty suunnitellun tieverkon sekä rataverkon aiheuttamaa yhteisvaikutusta. Merituulentien sekä Mussalon radan varteen suunnitellun melusuojauksen mitoituspäätteenä on ollut, ettei yhdelläkään vakituisesti asuttuna tai loma-asuntona olevalla kiinteistöllä melutaso ylitä valtioneuvoston asettamaa 993/92 ohjearvoa. Yleissuunnitelmakarttaan on merkitty suunniteltu melusuojaus, jonka vaikutuksesta ympäröivien asuinalueiden melutasot jäävät ohjearvon alapuolelle. Myös asemakaavakarttaan on merkitty vaaditun melusuojauksen likimääräinen sijainti. Tarkempi suunnitelma tarvittavasta melusuojauksesta laaditaan Merituulentien tiesuunnitelman yhteydessä.

Kuvateksti: Oheisessa kartassa Merituulentien päiväajan (07-22) keskiäänitason meluennuste 2040 ilman melusuojausta. Lähimpänä tietä olevien asuttujen kiinteistöjen päiväajan melun ohjearvo 55dB ylitetty koko tien matkalla (kohteet ympyröity valkoisella).

Kuvateksti: Oheisessa kartassa Merituulentien päiväajan (07-22) keskiäänitason meluennuste 2040 sekä suunniteltu melusuojaus. Kaava-alueen ulkopuolella Kotkansaarella olevan Ajurikadun osalta pyrkimyksenä on, ettei Merituulentien rakentaminen heikennä nykytilannetta. Ajurinkadun aluetta rasittavaa melua tulee pienentämään Kotkansaaren sisääntulotien asemakaavamuutoksen yhteydessä tehtävät toimenpiteet sekä erityisesti Hyväntuulentien siltojen loppupäähän suunnitellut muutokset.

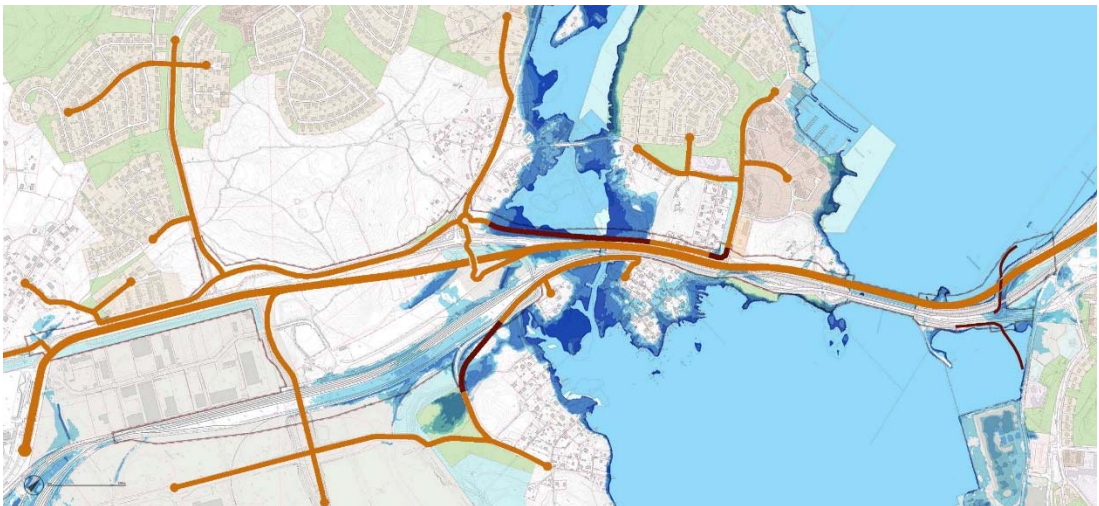
Tulva

Kotkan rannikkoalue on yksi Suomen merkittävimmistä tulvariskialueista. Tulvariskien vähentämiseksi sekä tulvien ehkäisemiseksi on Haminan ja Kotkan rannikkoalueelle laadittu vuosille 2016 – 2021 ulottuva tulvariskien hallintasuunnitelma (Kaakkois-Suomen ELY-keskus 2015). Merituulentie tunnistettiin tulvariskien hallintasuunnitelmassa merkittäväksi parantamiskohteeksi. Nykyisellä tieverkolla Mussalonsaari jää saarroksiin tulvaveden katkaistessa Mussalontien sekä Merituulentien laskennallisesti 20 vuoden välein toistuvalla tulvalla. Tulvaherkimmät osuudet Merituulentien varrella ovat Kotkansaarella, Hyväntuulentien ja Merituulentien risteyksessä sekä Hirssaareissa Rytäniementien risteyksen alueella.

Merituulentien yleissuunnitelman lähtökohtana on pienentää tunnistettua tulvariskiä. Tien vähimmäismitoituskorkeutena on käytetty +3,25 metriä (N2000), jonka avulla Merituulentie pysyy käytettävissä myös erittäin harvinaisen, kerran 250 vuodessa toteutuvan tulvan aikana. Erittäin harvinaisen tulvan meriveden korkeudeksi Kotkan ja Haminan rannikkoalueella on tulvariskien hallintasuunnitelmassa arvioitu +264,20 senttimetriä.

Alemman tieverkon osalta tavoitteena on, että myös erittäin harvinaisen tulvan aikana, mikään asuin- tai työpaikka-alue ei jää saarroksiin. Oheisessa kartassa on esitetty eri asuin- ja työpaikka-alueilta Merituulentielle johtavat yhteydet, jotka pysyvät käytettävissä myös erittäin harvinaisen tulvan aikana. Merituulentien parantamisen yhteydessä toteutettavat uudet alemman tieverkon osuudet, Ristinientien mutka sekä Madesalmea reunustava tie tulee rakentaa myös erittäin harvinaisen tulvakorkeuden yläpuolelle. Samoin tulee toteuttaa myös suunniteltu Hirssaaren kiertoliittymän alue. Kiertoliittymän alueella on huolehdittava myös, ettei esim. hulevesiviemäriverkko ohjaa tulvavettä risteykseen. Yleissuunnitelmassa esitetty Rytäniementien tulvapengerrys ei ole välttämätön, mikäli Hirssaaren kiertoliittymä toteutetaan edellä mainitulla tavalla ja korvaavat kulkuyhteydet osoitetaan oheisen kartan mukaisesti. Samalla voidaan säästää Hirssaaren suunnasta avautuvaa erittäin arvokasta maisemankuvaa.

Kotkansaarelle suunniteltu uusi kiertoliittymä voidaan pitää käytettävissä kerran 100 vuodessa toistuvan harvinaisen tulvan aikana, mikäli pohjoisen suunnasta risteykseen laskeutuva kevyenliikenteen yhteys toteutetaan tulvapenkereenä. Kerran 100 vuodessa toteutuvan tulvan merivedenkorkeudeksi on Kotkan ja Haminan rannikkoseudulla arvioitu +242,80 senttimetriä. Risteys pysyy myös erittäin harvinaiselta tulvalta suojassa, mikäli risteyksen eteläpuolelle toteutetaan tulvapenger tai mikäli suunniteltu Kotkansaaren läntinen rantatie toteutetaan riittävään korkoon. Toisaalta kyseinen risteys ei ole Merituulentien parantamisen jälkeen erityisen kriittinen alueiden saarroksiin jäämisen suhteen.

Kuvateksti: Erittäin harvinainen meritulva, 1/250a (Lähde: Tulvakeskus, Tulvakarttapalvelu 2018). Merituulentie on suunniteltu rakennettavaksi tulvakorkeuden yläpuolelle. Kuvassa eri asuin- ja työpaikka-alueilta Merituulentielle johtavat tulvan aikana käytettävissä olevat yhteydet oranssilla. Tumalla punaisella viivalla kriittiset toimenpiteitä vaativat uudet osuudet Ristinientien mutka, Madesalmea reunustava katu sekä Hirssaarentien risteys.

Kotolahden ratapiha ja vaarallisten aineiden kuljetus

Kotolahden ratapihalla on kesän 2020 aikana käynnistynyt viisi raideparia käsittävä laajentamistyö. Laajentuminen on osa Kouvola-Kotka rataosuuden parantamissuunnitelmaa. Sataman ja sen ympäristön tulevien hankkeiden turvaamiseksi on katsottu tarpeelliseksi arvioida kaavoitustyön osana laajenemismahdollisuuksia myös tulevaisuudessa. Tämän tarpeen johdosta on Proxion Oy laskenut väyläviraston toimeksiantona aluevarauksen kuudelle aiemmin kaavoittamattomalle raideparille sekä näiden tarvitsemalle huoltotielle. Ratapihan laajennuksen aluevaraus mahdollistaa ratapihan toiminnallisuuden sekä sataman ja satamaa ympäröivän teollisuusalueen kasvun pitkälle tulevaisuuteen. Laajennusalue on ajantasaisessa kaavassa nykyisin rakentamatonta ja pääosin teollisuuden käyttöön kaavoitettua. Laajennuksen toteuttaminen edellyttää Jämskängtien sillan pidentämistä sekä Ristiniementien mutkan siirtoa.

Mussalon Kotolahden ratapiha on yksi Traficomin valtakunnallisesti määrittämistä vaarallisten aineiden kuljetuksiin soveltuvista ratapihoista (VAK-ratapiha). 2020 käynnistyneiden Kouvola-Kotka rataosuuden parantamistöiden osana Kotolahden ratapiha varustetaan VAK-ratapiha-statusen edellyttämällä turvajärjestelmillä mm. vesitykeillä, jotka liitetään ratapihan alla jo olevaan sammutusvesiputkistoon. Lisäksi ratapihalla on jatkuva miehitys sekä tekninen vartiointi. Asemakaavaan merkitty ratapihan muutos liitetään osaksi nykyistä VAK-ratapihaa. Myös laajennusalueen turvallisuus on otettava huomioon osana ratapihan yksityiskohtaisempaa suunnittelua.

Kotolahdessa VAK-ratapihan vaara-alue ulottuu laskelmien mukaan 910m etäisyyteen. Tällä alueella on suhteellisen harvaa olemassa olevaa pientalovaltaista asutusta. Suojavyöhykkeen sisälle ei olla sijoittamassa merkittävää uutta asuinrakentamista eikä hoiva-, päiväkot- tai koulurakentamista. Kotolahdessa VAK-ratapihan laajentuminen tapahtuu pääsääntöisesti sataman ja teollisuusalueen suuntaan, joten laajennuksen vaikutukset ympäröivään asutukseen jäävät vähäisiksi.

Kuvateksti: Kotolahden ratapihan pohjoispää, sekä Ristinimentie. Viiden raideparin laajennustyö sekä VAK-ratapihan turvallistamistyö on käynnissä. Traficomin valtakunnallisesti VAK-ratapihoiksi määrittelemiä ratapihoja ovat Junaliikenteen ja vaihtotyön turvallisuussäännöt (Jt)72 mukaisesti Kotkan Mussalon ja Kotolahden lisäksi Haminassa, Joensuussa, Kokkolassa, Kouvolassa, Niiralassa, Oulussa, Riihimäellä, Sköldvikissä, Tampereella, Turussa, Vainikkalassa sekä Ykspihlajassa. Ratapihalla liikennöivien tulee osata toimia VAK-lainsäädännön ja VAK-ratapihalle tehdyn turvallisuusselvityksen mukaisesti. Traficom suorittaa ratapihatarkastuksen nimetyille VAK-ratapihoille vähintään kolmen vuoden välein. Tarvittaessa osapuolten on osallistuttava alueella järjestettäviin yhteistoimintaharjoituksiin kulloinkin suunnitellussa laajuudessa.

Maaperän pilaantuneisuus ja seveso-konsultaatiovyöhyke

Pilaantunut alue on alue, jolla on ihmisen toiminnan seurauksena haitallisia aineita siinä määrin, että niistä aiheutuu haittaa tai merkittävä riski ympäristölle tai terveydelle, viihtyisyyden vähentymistä tai muuta niihin verrattavissa olevaa haittaa (Lähde: Ympäristö.fi). Merituulentien kaava-alueella ja sen välittömässä tuntumassa on aiemmin ollut sekä on edelleen sellaista toimintaa, joka saattaa aiheuttaa maaperän pilaantumista. Kaava-alueen rajauksen sisäpuolella on tunnistettu yksi maaperän riskikohde:

- Mussalon kemikaaliratapiha. Toimiva kohde / maankäyttörajoite

Kaava-alueen rajauksen ulkopuolella, mutta alueen vaikutuspiirissä on lisäksi tunnistettu seuraavat maaperän riskikohteet:

- Oiltanking Sonmarin Oy Kotkansaari, öljyvarasto. Lopetettu kohde / selvitystarve
- Veturitallin korjaamo ja jakeluasema kantasatama. Toimiva kohde / maankäyttörajoite
- Jakeluasema Teboil Express Kotkansaari. Toimiva kohde
- Lopetettu huoltoasema Union, Merituulentie 7. Lopetettu kohde
- Automaattiasema ABC, Hirssaari. Toimiva kohde
- Kotkan Konepaja, Kotolahdentie 3. Toimiva kohde
- Jakelupiste St1 Mussalo, Kotolahdentie. Toimiva kohde
- Jakelupiste Shell Mussalo, Kotolahdentie 26. Toimiva kohde
- St1 D-piste Mussalon portti, Kotolahdentie 23. Toimiva kohde

Tunnistetut maaperän riskikohteet eivät ole ristiriidassa kaavassa esitetyn maankäytön kanssa. Mikäli maankäyttö muuttuu tulevaisuudessa nyt esitetystä, on maaperän riskikohteet kartoitettava, selvitettävä puhdistustarve ja tarvittaessa puhdistettava pilaantunut alue ympäristösuojelulain periaatteiden mukaisesti. Mikäli Merituulentien rakentamisen tai Mussalon radan muutostöiden yhteydessä ilmenee uusia tai edellä esitettyjen kohteiden vaikutusalueita, on ryhdyttävä kuten edellä, ympäristösuojelulain velvoitamiin toimenpiteisiin.

Kuvateksti: Oheiseen karttaan on merkitty punaisella ympyrällä kaavarajauksen sisällä oleva tunnistettu maaperän riskikohde, Mussalon kemikaaliratapiha. Sinisellä ympyrällä välittömästi kaava-alueen tuntumassa olevia kohteita. Punainen kehä vasemmalla osoittaa Mussalon sataman kemikaalien varastoinnin aiheuttaman seveso-konsultaatiovyöhykkeen (Tukes 2.5.2019). Vyöhyke ulottuu kaava-alueella tie- sekä rautatiealueiden läntisimpään osaan. Kaava-alueen rajausta saattaa tarkentua kaavatöiden edetessä.

Selvitys vesihuollosta

Kotkan alueella Kymen Vesi Oy vastaa vesihuollon järjestämisestä. Merituulentien asemakaava-alueella uusia vesihuoltoa tarvitsevia tontteja syntyy ainoastaan Kotolahden kaavoitettavalle teollisuusalueelle. Kymen Vesi Oy on selvittänyt Kotolahden alueen vesihuollon järjestämiseen liittyviä vaihtoehtoja sekä tarvittavia toimenpiteitä. Seuraavassa pääkohtia Kymen Vesi Oy:n selvityksestä:

- Kaavaillun uuden teollisuusalueen lävistää Mussalon vedenpuhdistamolle johtava suuri viettoviemäri sekä LänsiKotkaa ja Pyhtäätä palveleva vesijohtolinja. Näitä kuntateknisiä linjoja voidaan perustelluista syistä siirtää, mutta siirto aiheuttaa merkittäviä kustannuksia. Lisäksi viettoviemärin sijoittaminen uuteen paikkaan Ratapihan reunaan tai Venekalliontien alle voi olla teknisesti haastavaa, koska viettoviemärin toiminnan edellyttämää riittävää korkeuseroa ei välttämättä saavuteta.
- Paikalleen jätettäessä vesihuoltolinjat on syytä merkitä kaavakarttaan rasitteena. Teollisuusalueen lävistävät rasitelinjat estävät kiinteiden rakenteiden sijoittamisen putkilinjojen päälle.
- Alueelle kaavaillun Venekalliontien rakentamisen yhteydessä voidaan kadun alle sijoittaa teollisuusaluetta itseään palvelevia kuntateknisiä linjoja. Uusi teollisuusalue voi osin myös turvautua alueen lävistäviin suurempiin vesihuoltolinjoihin, erityisesti mikäli veden tai viemäriverkon mitoituksen on oltava poikkeuksellisen suuri.

Pohjavesi

Kaava-alueella ei sijaitse luokiteltuja pohjavesialueita.

7. OSALLISTAMINEN JA VUOROVAIKUTUS

Osalliset

Osallisia ovat kaavamuutosalueen kiinteistöjen sekä rakennusten omistajat, asukkaat, naapurit ja kiinteistöissä ja alueella toimivat yritykset, yhdistykset ja organisaatiot eli kaikki ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Osallisia ovat myös viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa kaava koskee. Osallisille tiedotetaan kaavoituksen etenemisestä ja he voivat lausua suunnitelmista mielipiteensä.

Viran puolesta osallisia ovat Kotkan kaupungin asiantuntijaviranomaiset kuten kaupunkimittaus, tekniset palvelut, rakennusvalvonta, ympäristökeskus, puistotoimisto, kulttuuri-, opetus-, päivähoito- sekä liikuntatoimi. Lisäksi osallisia ovat Väylävirasto, Kaakkois-Suomen ELY-keskus, HaminaKotka Satama Oy, Kotkan aluepelastuskeskus, Kymenlaakson sosiaali- ja terveystieteiden kuntayhtymä Kymssote sekä Kymenlaakson museo.

Osallisiksi Kotkan kaavoitushankkeissa ovat ilmoittautuneet myös seuraavat yhdistykset; Meri-Kymen Luonto ry, Kotkan ympäristöseura ry sekä Kotka-seura ry.

Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettelyt

Asemakaava ja asemakaavan muutoksen vireille tulosta ilmoitettiin kirjeitse osallisille ja muille kaupungin ilmoitustaululla sekä ilmoituslehdessä lehti-ilmoituksella sekä kaupungin nettisivuilla www.kotka.fi/asebakaavat. Asemakaavamuutoksen lähtökohdat ja tavoitteet on esitetty osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa. Kaavan valmistelija on ollut yhteydessä eri viranomaisiin sekä osallisiin kaavaprosessin aikana. Osalliset voivat kaavoitusprosessin aikana esittää ehdotuksiaan ja mielipiteitään asemakaavan sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelman sisällöstä. Kaavaan vaikuttavat näkökannat on pyritty huomioimaan suunnitteluprosessissa. Asemakaavatyön eri vaiheista saatu palaute tutkitaan ja pyritään huomioimaan suunnitelmassa. Lausuntoihin laaditaan vastineet.

Yleisötilaisuus 13.3.2019

Merituulentien suunnittelun, kaavoituksen sekä alueen asukkaiden välistä vuorovaikutusta täydennettiin avoimella yleisötilaisuudella. Ensimmäisessä tilaisuudessa 13.3.2019 esiteltiin yleissuunnitelmaan tulevia muutoksia sekä käynnistyvää asemakaava ja kaavamutosprosessia. Vilkkassa keskustelussa sekä kaavoittaja, että tiesuunnittelijat saivat runsaasti palautetta ja kehitysehdotuksia Merituulentien ympäristön asukailta. Ohessa tiivistelmää saadusta palautteesta:

- Takakylän alueella toivottiin asuinalueiden sekä niitä ympäröivien viheralueiden säilyvän ennallaan. Raskaiden uusien liikenneyhteyksien vieminen olevien kyläalueiden läpi (Soukanpohjantien vaihtoehto) koettiin ei toivottavana kehityksenä.
- Takakylästä muistutettiin myös riittävästä melusuojauksesta ja todettiin nykyisen suojauksen olevan riittämätön. Yleisesti hyvänä ratkaisuna pidettiin kuitenkin paikallistien sekä uuden valtatieen sijoittamista samaan maastokäytävään.
- Mussalonsaaren maanomistuksen osalta huomautettiin yhdenvertaisuusperiaatteesta. Merituulentien parantamishanketta pidettiin yleisesti ottaen hyvänä kehityksenä, mutta samalla toivottiin, että maankäytön muutosten aikaansaama mahdollinen maanarvon nousu kohdistuisi maanomistajiin tasapuolisesti.
- Yleissuunnitelmassa esitettyä Merituulentien ja Mussalontien eritasoliittymää toivottiin vähemmän ympäröivää maata sekä Madesalmen rantoja tuhlailevaksi. Yleissuunnitelman liittymäjärjestelyjen huomautettiin tuhoavan arvokasta Madesalmen ympäristöä ja rantaviivaa samalla aiheuttaen merkittävää meluhaittaa. Vaihtoehtona esitettiin Merituulentien ja Mussalontien eritasoliittymän jättämistä suunnitelmista kokonaan pois.
- Hirssaaren kohdalla asukkaat kokivat epätietoisuutta sekä huolta tulevaisuuden ratkaisuista.

Palaute osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta

Kaavoitustyön alussa osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtävilläolon yhteydessä kerättiin ja saatiin lisäksi seuraavia mielipiteitä ja kommentteja:

- KaakkoisSuomen Ely-keskus antoi lausuntonsa osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Ely-keskuksen mukaan laajaan ja monimuotoisen kaava-alueen olosuhteita tulee arvioida riittäviin selvityksiin perustuen. Ely keskus toivoi selkeää listausta jo suoritetuista ja kaavoituksen tai Merituulentien yleissuunnitelman yhteydessä suoritettavista selvityksistä. Mahdollista lisäselvitystarvetta on Ely-keskuksen mukaan mm. tulvavaaran, vesihuollon sekä maaperäntilan selvittämisessä. Mikäli kaava-alue laajenee alkuperäisestä Merituulentien yleissuunnitelman rajauksesta, tulee myös mm. luontoarvot selvittää uuden rajauksen mukaisesti.
Ely-keskuksen mukaan tien yleissuunnitelmavaiheessa laadittu asemakaava saattaa olla ongelmallinen. Yleissuunnitelma on nimensä mukaisesti yleispiirteinen, eikä siinä esitetyt periaatteelliset ratkaisut tuota välttämättä riittävästi informaatiota asemakaavan laatimiseksi. Paremmin asemakaava vastaa tarkkuustasoltaan myöhemmin laadittavaa tiesuunnitelmaa.
- Liikenne- ja viestintävirasto Traficom muistuttaa lausunnossaan huomioimaan kaavoituksen yhteydessä rautateillä kulkevan tavaraliikenteen vaaralliset aineet sekä rautateistä mahdollisesti aiheutuva värinä ja melu. Lisäksi kaupunkisuunnittelussa tulee myös huomioida radan ja muiden tieväylien risteämisen turvallisuus sekä radan aiheuttama estevaikutus.
- Kymenlaakson museo muistuttaa lausunnossaan riittävistä selvityksistä sekä inventoinneista alueella mahdollisesti olevan rakennetun kulttuuriympäristön osalta.
- Lisäksi lausuntonsa antoivat: Kymenlaakson liitto, Fingrid Oyj, Kotkan tekniset palvelut, Kymenlaakson sähköverkko Oy sekä Elisa Oyj. Näiden lausuntojen sisällöt olivat lähinnä teknisluonteisia tarkennuksia tai huomioita.

Toinen yleisötilaisuus

Koronapandemian vuoksi järjestetään toinen yleisötilaisuus etukäteen videoituna esittelyinä. Video pyritään saamaan katsottavaksi ainakin kaupungin sekä ELY-keskuksen internetsivuille. Videolla esitellään hankekokonaisuutta, päivitettyä yleissuunnitelmaa sekä asemakaavaa koskevia muutoksia. Ohessa tiivistelmää esittelyn yhteydessä saadusta palautteesta:

- Xxx

Luonnosvaiheen lausunnot ja niiden vaikutukset kaavaluonnokseen

Xxx...

Ehdotusvaiheen lausunnot ja niiden vaikutukset kaavaehdotukseen

Xxx...

8. NIMISTÖ

Asemakaavamuutos vaikuttaa lähinnä katujen ja teiden nimeämisiin. Hyväntuulentie-nimellä tunnettu Vt15 päättyy nykyisin Kotkansaarelle. Suunnitelmien mukaan Vt15 tulee tulevaisuudessa jatkumaan Mussalon sataman portille. Rakennettava Vt15 jatke tulee olemaan Mussaloon johtava pääväylä ja se nimetään Kotkansaaren ja Mussalon väliseltä osuudeltaan Merituulentieksi. Nykyinen Merituulentie, maantie 355, muuttuu uuden valtatie rakentamisen jälkeen osaksi kaupungin katuverkkoa. Pääväylän Merituulentien rinnakkaiskatuna kulkevana väylänä se nimetään Merituulenkaduksi. Merituulenkatu alkaa Kotkansaaren kiertoliittymästä ja jatkuu Rajakalliontien risteykseen, jossa se muuttuu / yhdistyy Santalahdentieksi.

Kotolahden uuden teollisuusalueen halkaiseva tieyhteys nimetään alueelta poistuvan tien mukaisesti Venekalliontieksi.

Katujen nimeäminen maastossa opastein ja kadunnimikyltein toteutetaan yhdenaikaisesti teiden ja katujen rakentamisen yhteydessä.

9. ASEMAKAAVAN TOTEUTUS

Aikataulut toteutus yms.

Valtion laatimaa Merituulentien yleissuunnitelmaa päivitetään vuoden 2020 aikana. Yleissuunnitelma perustuu nimensä mukaisesti yleisiin periaateratkaisuihin sekä niiden vaatimiin tilavarauksiin. Yleissuunnitelman ratkaisuihin perustuva alueen asemakaava ja asemakaavamuutos toteutetaan 2020 - 2021 aikana. Yleissuunnitelmaa ja asemakaavaa seuraa tiesuunnitelma, joka on merkittävästi yleissuunnitelmaa tarkempi suunnitelma. Tiesuunnitelmassa ja sen laatimisen yhteydessä ratkaistaan tien rakentamiseen liittyviä teknisiä kysymyksiä, tarkennetaan tarvittavia tiloja sekä sovitaan tien toteuttamisen kustannusjaosta. Tiesuunnitelman aloittamisen aikataulua ei ole vielä päätetty. Tiesuunnitelman sekä tien rakentamisen aikataulu on sidoksissa hallinnollisten käsittelyjen lisäksi myös Mussalon satama-alueen kehittämiseen, liikennemäärien kasvun nopeuteen sekä alueella mahdollisesti toteutuviin uusiin hankkeisiin.